

1. Bölüm

TÜRK MİLLETİ'NE AÇIK MEKTUP

İlk Söz

Ailem

Hayatım

Sorumluluk Anlayışım

İLK SÖZ

Aziz ve Yüce Türk Milleti;

Uzunca bir süre, bu tür bir kitabı kaleme alıp almamak arasında tereddüt yaşadım, çünkü konuşarak değil, yaparak-üreterek kendimi ifade etmeyi daha doğru buluyorum. Hayatım boyunca da bu yönde hareket ettim. Adımlarımı her zaman planlı atan bir insan olarak hayatım genel anlamda gayet iyi giderken, geçtiğimiz 6-7 yılda “1999 Gölcük (Kocaeli) Depremi sonrası” o kadar saçma sapan ve üzücü şeyle boğuşmak zorunda kaldım ki, gerçekle sahte, iyiyle kötü, doğruyla yanlış arasında sürekli kandırmacaların, sahteciliklerin, ikiyüzlülüklerin olduğu çirkin, ucuz ve bir o kadar da onursuz bir oyunun içinde buldum kendimi ve bir türlü de çıkamadım. Bu saatten sonra bunu ne kadar istesem de çıkabileceğimi zannetmiyorum. Bunu yapacak imkânım olduğu halde, damarlarımda dolaşan kanla bana aktarılan sorumluluk anlayışım her zaman baskın çıkıyor.

Allah izin verirse önümüzdeki yıllarda sizlerle yolumuz daha çok kesişecek. Bu nedenle, bu süreçte hepimizin kafasını karıştıran bu kör dövüşünün içinde yaşananları, olabildiğince nesnel bir şekilde, bir de kendi gözlerimle sizlere aktarmam gerektiğine karar verdim. Özetle bu kitap; daha yirmili yaşlarımdayken bu güzel ülkeye ve bu ülkenin yüce ruhlı insanlarına adanmaya karar verdiğim hayatımın bir kesitini ve kirliliğiyle iyice karıştırılmış bir dönemin tanıklığını en açık haliyle sizlerle paylaşmak için kaleme alındı.

Bir önyargıyı değiştirmenin atomu parçalamaktan daha zor olduğunu biliyorum. Böyle bir beklentim yok, herkes istediğini düşünmeye, istediğine inanmaya devam edebilir. Ben sadece ya-

pılması gerektiğine inandığımı yaparım, bunun yansımalarının ne olacağına hayat karar verir. Bana sadece dingin bir iç huzuru ve kendime saygı kalır. Eğriyle doğrunun birbirine bu kadar karıştığı-karıştırıldığı bir dünyada, insanın kendisiyle barışık olmasından daha büyük bir ödül düşünemiyorum.

Kadim düşünce sistemlerinde insanın bu sınav dünyasında yaptığı yalnız yolculukta, sadece kendisine karşı değil, bütün dünyaya, insanlara, evrene karşı da sorumlu olduğu, sorumluluk taşıması gerektiğinden bahsedilir. Yakın zaman filozoflarından, Sartre, Proust ve Levinas da benzer kurgularla; varoluşu itibarıyla tekil olan ama özünde taşıdığı sevgi ve bilgelikle her şeye karşı evrensel bir sorumluluk taşıyan bir varlık olarak yeniden tanımlar insanı. İşte bu satırların yazarı da hayatı tam böyle alıyor; yıllardır izlediğiniz mücadelemın asıl sebebi budur...

"M. İlin ve E. Segal, *İnsan Nasıl İnsan Oldu* adlı ünlü kitaplarını Gorki'ye anlatırken şöyle der; '*Şimdi, uçsuz bucaksız uzayı gözünüzün önüne getirin. Yıldızların, bulutsuların doldurduğu uzayı. Bu devler devri bulutsulardan birinde, güneş alev alev yanıyor. Güneşten gezegenler kopuyor. Küçük bir gezegende madde canlılaşıyor, kendi bilincine varmaya çalışıyor. Bunun sonucunda ortaya insan çıkıyor.*'

İşte ben de kendimi, kendi bilincine varmaya çalışan bir insan olarak algılıyorum. Bütün çabam, bütün uğraşım, hatta yaptığım her şey, hep bunun için. Ben kimim, ben neyim, neden ben, nasıl ben, ne zaman ben..."

Aşya Yolları, Himalayalar ve Ötesi - 1997, sayfa 13.

On yılı aşkın bir süredir sayısız kuruma verdiğim, liderlik ve takım çalışması konularını işlediğim seminerlerimde bile ilk vurguyu, kişinin kendini tanıması üzerine yaparım. Herkese önerdiğim bu sağlıklı başlangıcı, kendi hayatımda da büyük bir dikkat ve ciddiyetle uygulamaya özen gösteririm.

20 yaşında, Bilkent Üniversitesi İşletme Fakültesi'nde okurken, dağcılık ve diğer doğa sporlarıyla tanışmıştım. Okul yıllarında akademik eğitimimin dışında kalan zamanlarımda çok yoğun biçimde dağcılık, mağaracılık, yamaç paraşütü, aletli dalış, bisiklet gibi sporlarla ilgilenmiştim.

Dağcılık ve diğer doğa sporlarıyla tanıştıktan sonra geçirdiğim 4 yılı kendimi tanıdığım ve yeteneklerimi, sınırlarımı, kapasitemi iyice öğrendiğim, yaşamdan ne beklediğimi, ne yapmak istediğimi çözümlmeye ve anlamaya çalıştığım bir dönem olarak görüyorum. Başlangıç olarak en önemli olduğunu düşündüğüm nokta; kişinin kendini tanıması. İnsanın yeteneklerini, kuvvetli ve zayıf taraflarını, beklentilerini, kendisini mutlu ve mutsuz edecek şeyleri, gelecekle ilgili hayallerini kendi içine yapacağı yolculuklarla keşfetmesinin ve yeteneklerini geliştirme ve iyileştirme çabalarını bilinçli ve planlı bir şekilde gerçekleştirmesinin ve sürekli olarak öğrenen, değişen ve gelişen bir varlık olarak bunu düzenli olarak tekrar etmesinin ilerleyen süreçlerde büyük bir rekabet avantajına dönüşeceğine inanıyorum.

Üniversiteden mezun olduğum gün, kişisel kariyerimi ne yöne çevirmemin beni daha mutlu edeceğini, ne yaparsam, ne üretirsem kendimi daha tamamlanmış hissedeceğimi ve hangi alanlarda başarılı olma şansımın daha yüksek olduğunu daha 24 yaşındayken, bugünküne yakın bir şekilde çözümlemiş durumdaydım. Çok iyi bir üniversitede, çok iyi bir eğitim aldığım halde, dışarıdan bakan bir gözle değerlendirildiğinde kendi adıma büyük bir risk alarak ve o güne dek Türkiye’de hiç kimsenin göze alamadığı, ilerleyen yıllardaki başarılarla imza atmama yol açacak olan kariyer planımı yüksek ve zorlu dağlara çevirme kararım bu bilinç sayesinde.

Yunan filozoflar, 2800 yıl önce inşa ettikleri Delphi’deki Apollon tapınağının girişine *“kendini bil”* öğüdünü yazmışlar. Kişinin kendini bilmesi çok önemli. Ancak bu aşama sağlıklı bir şekilde geçirilirse, kişi yaşamıyla ilgili seçimlerini en doğru şekilde yapabilir. Elbette ki Sokrates’in dediği gibi; *“Bir insanın kendini tanıma uğraşı ömür boyu devam eder.”* Dolayısıyla insanın kendisiyle barışık olması ve kendisini sürekli ve düzenli olarak gözlemlemesi çok önemli. Ancak bu sayede iyi olduğu tarafları öne çıkarabilir, güçlendirebilir, o kadar iyi olmadığı taraflarını da değiştirebilir, daha iyi yapabilir. Sürekli olarak karşılaştığımız karar verme ve seçim yapma süreçlerinde yeteneklerimizi, beklentilerimizi ve hedeflerimizi iyi bildiğimiz ve bunların arasında mantıklı bir denge kurabildiğimiz sürece sonucun

başarı olarak çıkma olasılığı çok daha fazla olacaktır.

Bu işin bireysel kısmıydı.

Akıllı bir varlık olan insanoğlu şöyle bir çevresine baksa, bütün yaratılmış olanların aslında bir plan dahilinde ve birbiriyile ilişkili olarak varolduğunu görecektir. Bugün okyanusta yaşayan ve besin zincirinin en alt halkalarından biri olan küçücük krill'lerin, okyanus yüzeyindeki ısının değişimine bağlı olarak azalmaları, peşi sıra tetikleyeceği diğer gelişmelerin sonucunda, bu besin zincirinin en üst noktasında yer alan insanoğlu için bile bir felakete yol açabilecektir. Veya Amazon'da yaşayan bir kuş türünün ya da Afrika'da yaşayan küçük bir memeli türünün soyunun tükenmesi, beraberinde pek çok sorunu da kalan türlere getirecektir. Çünkü doğa rastgelelikle değil kurullarla ve olasılıklarla belirli bir sistem dahilinde işler ve bu sistem milyonlarca yıllık evrim süreci sonucunda bugünkü noktaya ulaşmıştır. Sistem içerisinde meydana gelebilecek herhangi bir aykırı değişim, beraberinde başka beklenmedik değişimleri de getirecektir. Bunların bize etkisi olumlu olabileceği gibi, bugünlerde gündemimize giren küresel ısınma sorununda olduğu gibi ölümcül de olabilecektir.

Varolan her şey, başka her şeyin de varoluşuna katkıda bulunur ve varolan her şey aslında diğer varolan şeylerle birlikte varolur ve her şey doğrudan ya da dolaylı bir diğeriyle etkileşim içerisinde. Yaşamı, doğayı ve evreni her zaman bir bütün olarak algıladım ve bu bütün içinde, o bütüne ait diğerlerine eşdeğer bir parça olarak kabul ettiğim kendi yerimi bulmaya, anlamlandırmaya çalıştım. Birlikte varolanlar ve karşılıklı olarak birbirlerini var edenler ancak birlikte ilerlerse, büyürse, gelişirse anlamlı bir bütünlükten söz edilebilir. Yoksa sürecin bir tarafı hep eksik ve zayıf kalır; bu eksik kalan taraf daha sonra çok ama çok büyük temel sorunlara yol açabilir.

Bugün ülkemizde ve dünyada yaşanan birçok sorunu bu basit mantıkla bile açıklayabiliriz. Türkiye'nin doğusu ve batısı arasında yaşam standardı ve kalitesi değerlendirildiğinde, son 50 yılda uygulanan yanlış politikalar yüzünden büyük bir uçurum olduğu görülür. Bu sonuç büyük kentlere, ölenemez bir göç, büyük ve ciddi toplumsal sorunlar taşır. Trafik sıkışıklığı, kalabalık nüfus ve sokakların temizliğindeki sıkıntılar bunların

en basitiyken, şiddet, gasp, kapkaç, tecavüzler, sistemdeki boşlukların yarattığı rüşvet ve yolsuzluk konuları daha ciddi sorunlar olarak karşımıza çıkıyor. Hatta daha ileriye gidersek, ülkemizin en büyük dertlerinin başında gelen terör belası bile, zamanında bu basit mantığa aykırı uygulanan politikalar yüzünden bir türlü çözölemiyor.

Aynı şekilde bugün dünyamız da bunun daha büyük ölçekteki bir yansıması ile boğuşuyor. Yüzyıllardır ellerine geçen her fırsatta kendi benzerleri dışındaki her milleti sömürmeyi bir devlet politikası olarak uygulayan batı dünyası, bugün kendi yarattığı asimetrik tehdidin önlemini nasıl alabiliriz diye kara kara düşünüyor ve bulabildiği tek çözüm de; ne yazık ki en iyi bildiği konu olan daha fazla güç, daha fazla baskı ve daha fazla şiddet kullanmak oluyor. Bu durum da doğal olarak kendi karşısını da aynı ölçekte hırslandırıyor, güçlendiriyor ve süreci daha fazla içinden çıkılmaz hale getiriyor. Bu kaotik kısır döngünün sorumluluğunu üzerlerinden atabilmek de “*medeniyetler çatışması*” adı verilen zorlama bir teoriye düşüyor.

Konfiçyüs, “*insanın insana iyilikçi ilgisini*” çok özel bir yere koyar. Ancak bu ilgiyi, bu sorumluluğu hissederek ve gereklerini yerine getirebilirsek, önce yakın çevremizde ve kendi toplumumuzda sonra da bütün insanlık içinde sevgiyi, barışı, anlayışı, hoşgörüyü ve karşılıklı sorumluluk anlayışını güçlendirebiliriz. Böylece kendimizden sonraki kuşakların daha sağlıklı, daha huzurlu, daha mutlu olmasını sağlayabilir ve insanlığın daha ileriye gitmesine yardımcı olabiliriz.

Sağlıklı, akılcı, sağduyulu bir toplumda yaşamak isteyen aklı başında her insan, yaşadığı toplumun gelişmesi ve ilerlemesi için çaba gösterir. Karşılığını da, sadece kendi dünyasının değil çevresinin de güzel olmasıyla alır. İçi de dışı da güzelliklerle çevrilir.

Bu da işin toplumsal, küresel kısmıydı...

Biyolojide, minimum yasaı veya sınırlayıcı etkenler ilkesi olarak geçen Liebig Kanunu'na göre; çevrede yeterli miktarda bulunmadığı zaman biyolojik gelişimi sınırlayan maddelere “*sınırlayıcı etken*” adı verilir. Buna göre bir bitkinin gelişmesi için gerekli kimyasal maddeler arasında hangisi bitki için gereken minimum miktara en yakın değerdeseyse o maddenin büyümeyi

sınırlayıcı etkisi görülecektir. Bir diğer deyişle, bir organizmanın sağlıklı yaşaması için gereken girdilerden en eksik olan, eksik olmayan diğerlerinin ne kadarlarının kullanılabileceğini belirler. Bu yasa; toplumsal hayatı da yaşayan, değişen ve gelişen bir organizma olarak değerlendiren sosyologların da ilgisini çekmiş ve toplumsal hayatla ilgili konularda da kullanılmış.

Kişisel kanaatim olarak bir ülkenin A'sı ne ise Z'si de odur, o olmak zorundadır. Trafik konularında, yolsuzluk ve rüşvetin yaygınlığı konularında, eğitim sorunları konularında, sosyal güvenlik ve sağlık sistemleri konularında, hukukun hızı ve etkinliği konularında, kaçak yapılaşma veya kaçak elektrik kullanımı konularında, medyamızı esir eden magazin ve televole kültürlülüğü gibi konularda dünya sıralamasında yerimiz, hepimizin bildiği ve utandığı konumdayken, örneğin afet zararlarının azaltılması ve afetlere hazırlık konularında, son 6-7 yılda yapılan bütün iyi niyetli çabalara ve muazzam kaynak aktarımlarına rağmen, Japonya veya Amerika gibi olmamızı beklemek hayalperestlikten başka bir şey olmayacaktır. Çünkü bir organizmada bütün bileşenler birbiri ile doğrudan veya dolaylı etkileşim içindedir. Sadece biri üzerinde kurgulanan, diğerlerinin çok ötesinde bir ölçekte iyileştirme veya dönüştürme çabaları, diğerleri göz ardı edildiği süreçte başarılı olma şansına sahip değildir, olsa bile başarısının sürekliliğini sağlama ve sürdürülebilir kılma şansına sahip değildir. Hırsızlık, yolsuzluk, rüşvet gibi konuları veya medyadaki kontrolsüz büyüyen televole ve magazin programlarını veya eğitim ve sağlık sorunlarımızı veya tinerciler ve sokak çocuklarını veya aile içi şiddet konularını birbirinden bağımsız, birbiriyle ilgisiz konular olarak ele alıp, sadece kendi çerçevelerinde değerlendirirsek ve çözüm çalışmalarını da bu sınırlılıkla yapmaya kalkarsak büyük bir yanılgıya düşeriz. Bir sistem, belirli bir alanda yer alan ve birbiri ile doğrudan veya dolaylı ilişki içinde bulunan unsurlardan oluşur. Sistemin güvenilirliği kendisini oluşturan unsurların güvenilirliğinin bileşkesidir. Toplumsal hayatı ve toplumsal hayatın her alanını da benzer şekilde bir sistemin parçaları olarak ele almamız ve herhangi birinde çözüm veya iyileştirme çabalarını değerlendirirken de, diğerleri ile olan ilişkilerini ve etkileşimini de göz önünde bulundurmamız gerekir. Bu anlamda bakıldığında, ülkemizin çok ciddi ve uzun süredir devam eden

artık kronikleşmiş sorunları olduğunu ilk başta kabul etmemiz ve çözüm arayışlarımızda da kendimizi kandırmaktan dikkatli bir şekilde sakınmamız gerekmektedir. Bugün başbakanı, bakanları yüce divanda yargılanan ama her nedense zaman aşımı gibi garip bir gerekçeyle veya sürekli çıkartılan aflarla son anda paçayı kurtaran, silahlı kuvvetlerinin en üst düzey paşası yolsuzluk yüzünden cezaevine düşen, milli savunma bakanı hapiste olan, yolsuzluk ve rüşvette dünya sıralamasında başlarda yer alan, birçok milletvekilinin ancak dokunulmazlık zırhıyla aramızda dolaşabildiği, 24 saat magazin ve futbol bombardımanına maruz bırakılan, 16-17 yaşında beyni yıkanmış çocuklara siyasi cinayetlerin işlettirildiği bir toplumda, sorunlarımızı sadece görüldüğü yerde ve görüldüğü kadarmış diye algılayarak bir yere varamayacağımızı anlamamız gerekmektedir.

Hepimiz daha iyi yaşam koşulları istiyoruz, buna elbette ki hakkımız var. Bunun için çaba da gösteriyoruz, ancak sadece istemek ve sorunları tek boyutlu, sadece görüldüğü yerde ele alıp çözmeye çalışmak bu isteğimize kısa dönemde ulaşmamıza ne yazık ki olanak vermeyecektir. Türkiye'nin sorunları ne yazık ki kısa dönemde çözülemeyecek kadar ciddi ve köklüdür. Asla çözümsüz değildir, sadece çözecek niyete ve iradeye ve elbette ki zamana ihtiyaç duymaktadır.

Bu nedenle de sorunlarımıza bütüncül bakış açısı ile bakmalı, sistem içerisinde, sadece o anda patlak veren yeri geçici olarak yamamaya çalışmaktan vazgeçip, sistemin bütününe ele geçirmiş olan hastalıklarla doğrudan mücadele etmemiz gerekmektedir. Aksi taktirde, depremde hasar gören bir binanın sadece sıvasının yenilenip, ana taşıyıcı yapısının aynı kırıklarla ancak bir sonraki depreme kadar dayanabileceği, son derece hassas ve kırılğan iç yapısı ile tesadüfen ayakta kalan dışarıdan sağlam görünen ama içi çürümüş bir binadan farkımız olmayacaktır.

Türkiye bundan daha iyisine layıktır. Ülkemizi çağdaş medeniyetler seviyesinin üzerine çıkarma konusunda gerçekten kararlıysak, doğanın yasalarını ciddiye alarak hareket etmemiz gerekmektedir. Öncelikle gelişmemizi, düzelmemizi sınırlayan, her türlü engelle, her birini ciddiye alarak ve sorunlarımızın köküne inerek mücadele etmeliyiz.

Binlerce yıllık Anadolu görgüsünden süzülerek gelen birlikte yaşama kültürünü, Anadolu'nun bağrından yetişmiş ermişlerin, Yunus'ların, Mevlana'ların; "*yaradılanı sevdiğim yaradandan ötürü*" öğretilerini ve ailemden getirdiğim kentli olma kültürünü, tarih boyunca fedakârlığın ve cesaretin eşsiz örneklerini vermiş asil milletimin değerleriyle birlikte akılcı ve çağdaş bir vizyonla harmanlayınca, kendi dışımdaki şeylere karşı da sorumluluk taşımam gerektiğini kavradım. Kendimden ve yakın çevremden başlayıp, bütüncül bakış açısı, sevgi, saygı ve empati ile beslenen bu sorumluluk anlayışını öncelikle ülkeme, tanıdığım-tanımadığım bütün milletime, hatta bazen başka ülkelere ve onların milletlerine kadar da yansıtabildim.

Ve bundan da hep büyük mutluluk duydum...

Varlığımızın tekil olmasına rağmen sorumluluğumuzun evrensel olduğuna inanıyorum. Diğer canlılardan farklı olarak sahip olduğumuz aklımız gereği, küresel hatta evrensel bir sorumluluk taşımamız gerektiğini düşünüyorum.

Bence en doğrusu yaşama güçlü bir kişisel farkındalıkla başlamak ve kendini iyice tanıyıp, yeteneklerini, sınırlarını öğrendikten sonra, doğanın ve sistemin işleyişini kavramak ve sonra da bu sistemin içinde, kendi yerinin farkına varmak olmalı. Böylece kişinin, kendi olmaktan çıkıp, doğa dediğimiz sistemin bir parçası olduğunu algılayarak, gerçek konumunun idrakine varmasının en doğrusu ya da en kolay olduğunu düşünüyorum. Bugüne dek izlediğim yol bu oldu. Önce okuyarak düşünsel, duygusal planda yolculuklara çıktım, sonra dağlara tırmanarak fiziksel ve ruhsal sınırlarımı geliştirdim ve güçlendim, ardından otostopla, motosikletle, tekneyle veya o an için işlevsel her türlü ulaşım aracıyla uzun seyahatler yapıp dünyayı ve insanları, kültürleri daha iyi tanımaya gayret ettim; sonunda da kendim, kendi ülkem ve kendi insanım için, sahip olduklarımla neler yapabileceğimi bulmaya çalıştım.

Bu süreçte sizlerin de izlediği gibi, 1996 yılında, daha 20'li yaşlarımızdayken dağcı arkadaşlarımla birlikte AKUT'u (Arama Kurtarma Derneği) kurduk ve bugüne dek birçok önemli iş de başardık. 17 Ağustos 1999 Gölcük Depremi sonrasında, ülkenin dört bir yanından gelen gönüllüleri de organize ederek gerçekle-

tirdiğimiz arama ve kurtarma ve yardım dağıtım çalışmaları sonucunda, 220 vatandaşımızı enkazların altından çekip almayı başarmış ve ilk günlerin o korkunç karmaşıklığında, dünyanın dört bir yanından gelen yardımların tasnif edilmesi, depolanması ve dağıtım çalışmalarını da aynı ciddiyet ve disiplinle sağlamıştık. Başlangıçta her şey çok iyiydi, hatta bir peri masalı gibiydi. Koşulsuz bağlı olduğumuz devletimizin örgütlü sisteminin hazırlıksız yakalandığı ve büyük bir zafiyete düştüğü bu süreçte, bir avuç gönüllü, hiçbir yerden çağrı, yönlendirme, izin, onay, vs. beklemeden, kendi inisiyatifimizle haberi alır almaz, kitlesel bir afete dönüşme olasılığını çok yüksek olarak hesapladığımız depreme bütün imkân ve kabiliyetlerimizle müdahale etmiş ve bu zor zamanında devletimizin ve milletimizin yanında olabilmıştık.

Sonrası çok ama çok zor, tehlikeli, acı dolu, hayatımızda ilk kez yaşadığımız ve bir daha da asla yaşamak istemediğimiz korkunç bir deneyim oldu hepimiz için. Allah o günleri bir daha kimseye yaşatmasın...

Ortalık biraz durulunca afetin boyutları daha iyi anlaşıldı ve bizim gencecik yüreklerimizle başardıklarımızı görünce, yedi-den yetmişe asil milletimiz bizi öyle bir bağrına bastı ki, yorgunluğumuzu, yaralarımızı, acılarımızı her şeyi unuttuk. Göğsümüzü gere gere, gururla söyledik AKUT'lu olduğumuzu. Mutluyduk, huzurluyduk, gururluyduk. Milletimizin bize en çok ihtiyaç duyduğu zamanda koşa koşa gitmiştik enkazlara ve bütün bunları sadece doğru olduğuna inandığımız için yapmıştık. Devletimizin en sıkıştığı günlerde onun yanında olmanın onurunu, bugün bile her AKUT'lu yüreğinin en derininde bir gurur abidesi olarak saklar.

İlk günlerde her şey çok iyi gitmişti. Koşulsuz yardımseverliğimiz ve çalışkanlığımız, her seviyedeki insanlar tarafından, Başbakanımız sayın Bülent Ecevit, Genel Kurmay Başkanımız sayın Hüseyin Kıvrıkoğlu ve Cumhurbaşkanımız sayın Süleyman Demirel dahil takdir edilmiş, alkışlanmıştı. Hatta gönüllü çabalarımız o kadar büyütüldü ki, yaptıklarımızla bizi "*kahraman*" diye bile nitelendirdiler. Oysa biz sadece, herkesin yapması gerektiğine inandığımızı yapmış, zor zamanında vatanımız için, milletimiz için elimizden gelen çabayı göstermiştik. Bunu

da alkışlanmak, ödüllendirilmek veya takdir edilmek için değil, doğru olan o olduğu için yapmıştık.

Hayatı basit denklemlerle anlamaya, anlamlandırmaya çalışan sıradan insanlardık aslında. Bize göre, başı sıkışana yardım etmek, insan olmanın gereği olarak herkesin görevi ve sorumluluğudur. Bizim de başımız sıkışsa, diğerlerinin bize el uzatacağına inanarak yaşarız hayatımızı. O gün için bizim imkânlarımız uygundu, biz yardım ettik, yarın bizimki uygun olmaz, bizim yardıma ihtiyacımız olur, bize de başkaları sahip çıkar diye düşünürüz. Bizim denklemimiz bu kadar içten, bu kadar sade ve bu kadar basitti aslında. Ama işin içine çıkar hesapları ve on yıllardır alt kimliklere bölünmek için uğraşılan yurdumun birbirine düşürülmüş, cahil bırakılmış, yoksul, garip, aslında tertemiz ve iyi niyetli ama kandırılmış insanları da bir tarafından girince, ne büyük bir yanılğı içine düştüğümüzü yıllar sonra anlayabildik; hayat o kadar basit değilmiş ne yazık ki...

Hayatın bu kadar basit olmadığını; karşılıksız yardımseverliğin, gönüllülüğün, hatta can kurtarmanın bile, aslında her zaman hoş görülecek bir davranış olmadığını kavramamızın ne kadar zaman aldığını ve bütün ön kabullerimiz ve inandığımız değerlere rağmen, bunu kabul etmenin ne kadar üzüntülü ve zor bir süreç olduğunu tam olarak ifade edebilmem çok zor. Yıllardır AKUT'un karşısına birçok kaynaktan çıkartılan engelleri ve gerekçelerini herhangi bir yanlış anlamaya meydan vermeden, aramıza katılan yeni gönüllülere anlatmakta ne kadar zorlandığımızı size anlatamam. Bir yandan bu süreçler nedeniyle devletimize karşı yapılabilecek hak etmediği yakıştırmaları engellemek, bir yandan devletimizin gücüne sırtını dayayarak bunu yapanları ayırmak ve sorumluluğun kişilere ait olduğunu anlatmak ve bu çok önemli farkı her seferinde vurgulamak için azami gayret sarf ediyoruz. Üzülerek söylüyorum ki, bütün özenimize rağmen bazen başarılı olduğumuz konusunda da tereddütlerim var.

İnşallah bu kitaptan sonra...

Sadece bu konuya dikkat çekmek için; "Devlet ve Devlet'in Yöneticileri" başlıklı bir makale bile yazmıştım, aşağıda bu makalemi sizlerle paylaşmak istiyorum;

Büyük önder Atatürk'ün bizlere armağan ettiği, birinci vazifemiz

olarak onu sonsuza dek korumak ve kollamak görevini verdiği ve her zaman en kıymetli hazinemiz olarak tanımladığımız cumhuriyetimizi temsil eden devletimizin, son 50 yılda kırmadığı, haksızlığa uğratmadığı, şu veya bu sebeple canını yakmadığı neredeyse bir tek namuslu vatandaşımız yoktur. Ne yazık ki tarihimiz de bu tür yanlış uygulamalarla doludur.

Devlet, kendisini vatandaşından daha önemli gördüğü ve onun üzerinde her tür hakka sahip olduğunu düşündüğü için, vatandaşa her tür uygulamayı, hukuka veya ahlaka uygun olsun olmasın, kendisinde bir hak olarak görmüştür ve hâlâ da görmektedir. Bu bakış açısı öyle yer etmiştir ki, kendisinin bile son şansı olabilecek en üstün ve en fedakâr evlatları olan Mustafa Kemal ve silah arkadaşları bile, haklarında çıkarılan idam fermanları ile o zamanki Osmanlı Devleti'nin Damat Ferit hükümetinin kendisine düşman bellediği, kırdığı evlatlarının listesine dahildir. Benzer uygulamalar Atatürk sonrası süreçte bugün de, Devletimiz tarafından çok az değişiklikle uygulanmaktadır. Devlet, gücü yettiğine adaleti uygular, yetmediğine uzaktan bakar, kayıt altına alabildiğinden vergi, elektrik, tapu gibi borçlarını tahsil eder, kayıt altına alamadığını görmezden gelir. Kendisine, dolayısıyla aslında millete ait olanı gasp edenlere peşkeş çekerek, o milli değerlerde vatandaşlık hakkı olanların haklarını bir kalemde siler ve bunu da birtakım gerekçelerle savunmaya çalışır. Böylece kamu malına karşı hırsızlık, gasp gibi suçları işlemeyen namuslu vatandaşlarını da hiç rahatsızlık duymadan mağdur eder. Tahmin edebileceğiniz gibi bu örnekleri öyle çok artırabilirim ki sayfalarca Devlet aleyhine yazmam gerekir.

Şimdi yukarıda yazdığım paragrafta "Devlet" yerine, "Devletin o konumdaki yetkilileri" cümlesini koyup lütfen bir daha okuyun. Yukarıda da belirttiğim o sayfalarca devlet tarafından yapılan yanlış ve haksız uygulamaların tamamı, gerçekte devletin karar vericileri ve uygulayıcıları konumlarında olan atanmış ve/veya seçilmiş insanlar tarafından yapılan haksızlıklar ve yanlışlıklar, hatta ihanetlerdir ve hiçbiri, soyut bir kavram olan devletin ve sonuçta Cumhuriyetimizin üzerine atılacak suçlar değildir. Kararları insanlar alır ve insanlar uygular, sonuçlarından da insanlar sorumludur. Bu sorumluluğun da elbette ki iki boyutu vardır; birincisi seçilmişlerin

yetkilerini yanlış kullanarak, hatta aşarak yaptıkları haksız ve yanlış uygulamalar, ikincisi de bu konulara vatandaşın, seçmenin, yani bizlerin özgür iradesiyle getirilen bu kişilerden bir hesap sorma mekanizmasını kuramayıp, yaşadığımız sorunlarla ilgili bütün faturayı devlet adını verdiğimiz soyut kavrama çıkarıp, sorumluluğu üzerimizden atma kolaycılığına kaçmamızdır.

Devlet olarak tanımladığımız yapı aslında soyut bir kavramdır ve onu var eden unsurlarla anlamını bulur. Devlet birtakım kurallar dizgesiyle işleyen bir kurumlar bütünüdür. Devletin bekâsi ve güvenliği ve milletin refahını sağlamak için ulaşılması ve korunması gereken amaçlar şeklinde tanımlayabileceğimiz Milli Menfaat'lerimize erişmek için, Devlet örgütlenmesinde yer alan bütün kurumların ortak amaç ve ortak vizyon çerçevesinde, güç ve işbirliği içerisinde çalışması gerekmektedir. Devleti oluşturan kurumlara baktığımızda, yürütme görevinden sorumlu olan hükümet, yasama görevinden sorumlu olan TBMM, yargı görevinden sorumlu olan bağımsız mahkemeler ve bunların dışında sivil ve askeri bürokrasi, çalışma alanları yasalarla tanımlanmış resmi, özel ve sivil bütün kurumlar ve sivil toplum örgütlerini görebiliriz. Bu noktada, bazı sınıflamalara göre, yasama-yürütme ve yargıya ilave olarak, 4. güç medya olarak tanımlanır, 5. güç ise, benim de 11 yıldır bu vatan ve bu millet için bir nefes olarak çalıştığım AKUT gibi sivil toplum örgütleridir.

Devlet, ortak bir hayatı ve kültürü paylaşan bir toplumda, toplumu düzenleme, topluma güvenlik, refah ve huzur sağlama amacını güden ve bu amaca yönelik olarak kanun koyma, bu kanunları uygulama, yargılama, cezalandırma gibi güçlere sahip olan kurumdur. Devlet, sonuçta bir kurumlar bütünüdür ve bu bütünü var eden de toplumun kendisidir.

Devlet iradesinin ne yönde ve ne şekilde gerçekleşeceğini belirleyenler, devleti oluşturan kurumların her birinde görev alan insanlardır. Çok açık olarak ortadadır ki, son elli yılda hemen her alanda çok önemli hatalar yapılmıştır ve hâlâ da yapılmaya devam ediyor. Ancak burada üzerine basarak vurgulamaya çalıştığım tek şey, bu hataların, Atatürk'ün bize armağan ettiği Türkiye Cumhuriyeti'nin, devletimizin planlı, bilinçli, istekli bir şekilde, bu yönde bir irade kullanarak gerçekleştirdiği eylemler olmadığıdır. Devlet yöne-

timinde elbette kullanılan ve hâkim olan bir irade vardır, ancak bu irade, devletin kurumlarını yönetme konumunda bulunan insanların ortak iradesidir. Bunun hesabı sorulacaksa, ki mutlaka sorulmalıdır, bu hesap yetkilerini yanlış ve haksız kullanan kişilere sorulmalıdır. Çünkü akıla, zihne ve bilince sahip olmayan ve ancak soyut bir kavram olan devlet, açık olarak bir irade geliştirme ve uygulama yeteneğinden yoksundur. Burada kullanılan irade atanmış veya seçilmiş olan insanların iradesidir. Burada bir şikâyetimiz varsa, bir şeyleri değiştirmek istiyorsak, devletimizi değiştirecek halimiz olmadığına göre, hatta tutun ki böyle bir imkân var; devleti değiştirebilme imkânı olsa bile onu yöneten insanları ve anlayışı değiştirmedikten sonra pratik anlamda hayatımızda beklediğimiz, arzu ettiğimiz hiçbir şey değişmeyecektir. Artık seçimlerimizle daha iyi, daha düzgün ve nitelikli insanları göreve getirme zorunluluğumuz anlamamız gerektiğini söylemek isterim.

Büyük önderimiz Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün dediği gibi;

“Dünyada her millet icraatına tahammül ettiği hükümetin mesuliyetine ortak sayılır.”

Oylarımızla veya kararlarımızla her ne sebeple ve beklentiyelerle olursa olsun, rüşvete, yolsuzluğa, onursuzluğa bulaşmış insanların yetkili-sorumlu pozisyonlara getirirsek veya getirilmelerine seyirci kalırsak; ortaya koyacakları devlet yönetimi iradesi ona göre olacaktır. Vatansaver, gerçek Atatürkçü, dürüst, aydın, sorumluluk sahibi insanları o pozisyonlara getirirsek; bu sefer ortaya çıkacak olan devlet yönetimi iradesi de bu yönde olacaktır. Her iki durumu da ortaya çıkaran ana sebep, sonuçta mevcut seçim sistemi içerisinde bizlerin ortaya koyduğu yönelimdir. Her türlü iletişim imkânı kullanılarak, Türkiye’de yıllardır en üst düzey profesyonellere bile taş çıkartacak kadar iyi uygulanan dezenformasyon-kirli bilgi çalışmaları sayesinde, ne yazık ki bu tür bir tehlikeli gidişatı fark etmek çok zor oluyor ve çoğu zaman da geç kalınıyor. Fark edilse bile, çoğu zaman hukuk sistemimizin özellikle iyileştirilmeyen zafiyetleri bu iş için dünyanın parasını alan hukukçular tarafından kullanılarak, neredeyse suç üstü yakalananlar bile yeteri kadar güçlülense, milletle dalga geçer bir şekilde aklanıyorlar. Bize de, devletimizi soktukları milyar dolar-

larla ölçülebilecek zararlarla baş başa kalmak düşünüyor.

Devlet otoritesindeki en küçük bir boşluk, bu boşluğun birtakım gayri meşru yapılanmalar tarafından doldurulmasıyla sonuçlanacaktır. Bundan da tüm bireyler zarar görecektir. Zayıf bir devlet, toplumun içindeki bazı çıkar çevrelerinin etkisi altında kalacak ve yine toplumun geneli bundan zarar görecektir. Dolayısıyla bir toplumun içindeki her bireyin, güçlü bir devlet mekanizmasına taraftar olması gerekir. Devletin güçlenmesi için çaba harcaması, devletin zayıflamasına yönelik eylemlere karşı da tavır alması gerekir. Kısacası devletine sahip çıkması gerekir.

Bu konuyu çok iddialı olarak söylüyorum, çünkü bizim de devlete kızmak için çok haklı gerekçelerimiz olmakla birlikte, asla böyle bir yanılgıya düşmediğimizi size daha iyi ifade edebilmek adına, bu kitabın ilerleyen bölümlerinde kendimizden de birtakım örnekler vermek istiyorum.

Sonuçta eğer devlete kızmak için bahane arasaydık, emin olun düşünemeyeceğiniz kadarı zaten vardı. Ancak bizler devletimizin varlığını her zaman ve her koşulda kendi varlığımızın üstünde gördük. Atatürk'ün dediği gibi, kendimizi inkılapların ve rejimin sahibi ve bekçisi olan Türk gençleri olarak tanımladık. Bir gün AKUT ve Türkiye Cumhuriyeti'nin menfaatleri çakışırsa, haklı-haksız, doğru-yanlış ayırımına gitmeden derhal geri adım atacağımızı ve bu yönde en ağır fedakârlıkları bile, (derneğimizi kapatmak dahil) yapmaktan geri durmayacağımızı bugün her gönüllümüz bilir ve ona göre hareket eder. Hedefimizi hiçbir zaman kaçırmamalıyız, hedef devletin kendisi asla olamaz. Devlet gücü ve yetkisini yanlış, eksik, haksız, kanunsuz kullanan insanlardır burada düzeltilmesi ve değiştirilmesi gereken. Al Gore'un belgesel niteliğindeki sarsıcı filmi "Uygunsuz Gerçek"te dile getirdiği gibi; *"siyasi irade yenilenebilir bir kaynaktır"*.

En önemli olarak gördüğüm konuların başında, geçmişte verilmesi gereken hesapları devletimize değil de, onun kurumlarını idare eden insanlara yönlendirme gerçekliğini aklımızdan bir an olsun çıkartmamamızın gerekliliği ve şartı geliyor. Aksi takdirde sonuna kadar haklı olduğumuz bütün kızgınlığımızı ve öfkemizi, varoluşumuzun biricik temeli olan Cumhuriyetimize yönlendirmek yanılgısına düşebileceğimiz ve asıl suçluların ce-

zasız kalarak yaptıklarının yanlarına kâr kalmasına sebep olacağımızı unutmamalıyız.

Üzerimizde oynanan onca oyun ve hakkımızda çıkarılan bunca dedikodu nedeniyle, bugün aramıza yeni katılanlara bir de bu yönde bir bilinçlendirme çalışması yaptığımızı bilmenizi isterim. Bu tür hassas konular ve ince dengeler, kötü niyetli ellerde rahatlıkla yıkıcı bir güce dönüştürülebilir. Kandırılmış vatandaşlarımızın hangi kirli bilgilerle suç örgütlerinin hatta terörün bile kucağına itildiğini herhalde görmeyenimiz kalmamıştır artık.

Allah'tan bu, AKUT içinde erken fark ettiğimiz konulardan biriydi...

İyilik ve kötülük, doğru ve yanlış gibi birbirinin tam karşıtı olan değerler bile, bazıların elinde menfaat ilişkilerine göre belirlenir olmuş. Başlangıçta iyiydik, hem de laf olsun diye değil, gerçekten iyiydik, iyinin de ötesindeydik herkesin gözünde. Yıllar içerisinde bizlere verilen ödül ve plaketlerin sayısını bile bilen olduğunu sanmıyorum, sonra ne olduğunu bile anlayamadan birden kötü oluverdik.

Oysa biz hiç değişmemiştik...

Biz daha 30'larına bile varmamış bir avuç delikanlı, bir avuç genç kız, koşulsuz sevdiğimiz vatanımız için, milletimiz için oradan oraya koştururken kimleri, nereleri rahatsız etmişiz, hangi hesapları neredeyse bozuyormuşuz, ülkem üzerine oynanan hangi entrikaları bilmeden tehlikeye sokmuşuz, bunu anlayabilmem için aradan 5-6 yıl geçmesi gerekti.

Aslında iyi bir gözlemcinin gözünden kaçırmayacağı bu konuları benim anlayabilmem yıllar sürdü. Sürecin tam göbeğinde kalınca, dışarıdan bakan bir gözle değerlendirmek o kadar da kolay olmuyor. Bir yandan kendimizi yalana, dolana, çirkefe ve iftiraya karşı, hem de dik duruşumuzu bozmadan savunmaya çalışırken, etrafımızda dönen kumpasların içini görmek, bizim gibi amatörler için neredeyse imkânsız bir maceraymış. Yıllar içerisinde ortalık sakinleşince ve bugün Türkiye üzerine oynanan oyunlarla bunları birleştirenince parçaları üst üste koyabildim ancak.

Elinizde tuttuğunuz bu kitapta sizlere, olabildiğince açık bir şekilde işte bunlardan bahsetmek istiyorum...

AİLEM

200 yıldan fazladır İstanbul'da yaşayan köklü ve varlıklı bir aileden geliyorum ve hem ailemden hem de Türklüğümden büyük gurur duyuyorum. Büyükbabamın büyükbabasının babası, 1822 yılında Sakız Adası'nda çıkan Rum isyanını bastıran ve Sultan II. Mahmud'un, dönemin Deniz Kuvvetleri Komutanı olarak kendisine verdiği bu görevi eksiksiz yerine getirdikten sonra, burada şehit düşen (Nasuh oğlu) Kaptan-ı Derya Ali Paşa'dır **(Ek: 1)**. İsyan bastırıldıktan ve bütün kontrol Osmanlı Donanması'na geçtikten sonra, Osmanlıların Sancak Gemisi'ni ateş kayıklarıyla düzenlediği saldırıda yakmayı başaran ve Yunanlıların "Kara Ali" dediği büyük büyük büyük dedemi şehit eden Kanaris adlı gözüpek Yunan denizci, kendi ülkesinin milli kahramanlarından biridir. Sakız adasının en büyük meydanındaki en büyük heykel, bu olayın anısına dikilmiş Kanaris'in heykelidir. Bugün ailemizin soyadı olan Mahruki, yani "yanarak ölen", "yanmış" anlamındaki Osmanlıca kelime de bu olaydan ailemize şerefli bir miras olarak kalmıştır.

Bu süreç Yılmaz Öztuna'nın hazırladığı BÜYÜK TÜRKİYE TARİHİ adlı ansiklopedinin 6. cildinde, 441-443. sayfalar arasında şu şekilde anlatılır;

Yunan İhtilâli'nin Başlaması (12 Şubat 1821)

Yıllık ısı ortalaması 17° olan Mora'da, ılık bir kış sabahı, 12 şubat 1821'de ihtilâl başladı. Bizzat Patras başpiskoposu Germanos'un kumanda ettiği 10.000 kadar silahlı Rum, şehre hâkim olduktan sonra, kaleyi muhâsara altına aldılar. Patras'ta ayaklanma başlayınca, uzun zamandan beri bu ânı bekleyen bütün Mora, ayağa kalktı. Nisan başlarında, Mora sancağının merkezi olan Tripoliçe dışında bütün yarımada, âsilerin eline geçmişti. İsyân, hızla Kiklad adalarına da geçti. Yunanlılar, Mora'nın kuzeydoğusunda Nauplion (Türkçe: Anabolu) limanını, ihtilâl idaresinin merkezi olarak ilân ettiler.

Mora'daki Türkler'in bir kısmı Tripoliçe'ye can atmakla beraber, çok büyük ekseriyeti, katliâm edildiler. Yunanlılar'ın öldürdükleri Mora Türkleri'nin 40-50 binden az olmadığı muhakkaktır. Bunların

inde, 400 yıl önce Mora'ya yerleşmiş Türk aileleri bile vardı. 5 Ekim 1821'de Tripoliçe'nin düşmesi, faciayı tamamladı. Kaledeki asker ve sivil 8.000 Türk, yeni doğmuş çocuklar bile ihmal edilmeksizin öldürüldü.

Bab-ı Ali, o kadar himaye ettiği ve bir hükümdar derecesinde imtiyazlar tanıdığı Ortodoks Cihan Patriki Grigorios'un asilerle işbirliği halinde olduğunu tesbit edince, 22 Nisan 1821 günü kendisini tevkif ederek Fener Patrikhanesi'nin orta kapısında astırdı. Göğsüne ihanetini anlatan bir hafta yapıştırılan Patrik'in cesedi, 3 gün İstanbullular'a teşhir edildi. Yeni Patrik'in emriyle bu orta kapı, o tarihten itibaren kapatılıp iptal edildi ve bir Türk devlet veya hükümet başkanı aynı yerde asılıncaya kadar açılmamasına karar verildi. Bab-ı Ali, ihtilalin başında olanlardan yakalayabildiklerini imha etti. Bunların arasında Edirne, Kayseri, Tarabya ve Edremit piskoposları ile birkaç Fenerli Rum beyi de asıldı. Bu Fenerli Rum beyleri, Boğaziçi'nde muhteşem saray ve konaklarda yaşayan, bilhassa armatörlükle zengin olan, Bab-ı Ali'nin Eflak ve Boğdan prenslerini aralarından seçtiği bir kitleydi.

Mora'daki başarılı ayaklanmayı öğrenir öğrenmez Çar'ın yaveri Prens İpsilanti, Odesa'dan 3.000 Rum gönüllüsüyle, Boğdan'ın merkezi olan Yaş'a geldi ve 5 Martta bu şehri, aynı ayın 11'inde Kalas'ı ve 30'unda Bükreş'i işgal etti. Derhal Romanya'ya giren Türk askeri, ihtilali söndürdü. Rumlar'ın yakalananları imha edildi. Bir kısmı, Prens İpsilanti ile beraber Avusturya'ya sığındı. Yunanlılar, Romanya da Ortodoks olduğu için, Romenler'in ihtilale katılacaklarını sanarak büyük hataya düşmüşlerdi. Romanya mes'elesinin sür'atle halli, Bizans İmparatorluğunun ihya edilemeyeceğini gösterdi. Yunanlılar, bir daha aynı hataya düşmediler ve bütün güçlerini, Mora ile çevresinde milli bir devlet kurabilmek noktasında topladılar.

Bab-ı Ali'nin Rusya'yı protesto etmesi üzerine Çar, İpsilanti'yi yaverliğinden azletti ve "general" rütbesini taşıyan Hetairia liderini askerlikten çıkardı.

13 Ocak 1822'de ihtilalciler, Mora, Kiklad adaları, Ağrıboz ve Attika'yı içine alan bir Yunanistan kurulduğunu, diğer Yunan ülkelerinin de kurtulacağını ilan ettiler. Prens Mavrokordato, başkanlı-

ğa seçildi.

İhtilalciler, Ege adalarının çoğuna hâkim olmuşlardı. Anadolu'nun Kuşadası Körfezi'ndeki Sisam adası, bunlardan biriydi. 6.000 Sisamlı, adaya hâkim olduktan sonra, kuzeybatıda, Çeşme'nin karşısındaki Sakız adasına çıktı. Sakız'da birkaç bin Türk'ün yanında 80.000 Rum yaşıyordu. Bugün bile ada nüfusunun bu rakamı bulamaması, Osmanlı devrinde Sakız'ın refahını gösterir. Sisamlılar, Sakızlılar'ı derhal ayaklandırıdılar. Muhafız Vezir Vahid Paşa, Sakız kalesini asilere karşı savunmaya başladı. Adada isyanın başlamasından 19 gün sonra, 11 Nisan 1822'de Kapdan-ı Derya Nasuh-zade Ali Paşa, adanın Çeşme'ye bakan Sakız limanına girdi. Bir hafta karşı koyan asiler imha edildi ve on binlerce Rum öldürüldü veya esir alındı. Bir devletin en tabii hakkını kullanması ve Mora'da yapılanlara küçük bir karşılık olan bu hareket, Avrupa'da büyük akisler uyandırdı. Lord Byron ve Victor Hugo gibi şairler, Beethoven gibi bestekarlar, ressam, gazeteciler, acıklı eserlerle Sakız isyanının bastırılmasını terennüm ettiler. Avrupa'da Türkler'in barbarlığı üzerinde uzun boylu sözler söylendi.

Kaptan-ı Derya Ali Paşa'nın oğlu, yani büyükbabamın büyükbabası Mehmet Ali Bey (**Ek: 2**) birkaç padişaha hizmet etmiş ve Sultan Abdülmecid'in başmabeyincilik (genel sekreterlik) görevini üstlenmiştir.

Mehmet Ali Bey'in oğlu, yani büyükbabamın babası Eşref Cafer Bey (**Ek: 3**), *Galatasaray ve Mülkiye*'yi bitirdikten sonra Sorbon Üniversitesi'nde okumuş, 6 lisan öğrenmiş, Mülkiye'de öğretmenlik yapmış, çeşitli Kafkas ülkelerinde ve Hindistan'da Konsolosluk görevlerini sürdürmüş ve Balkan Savaşı yıllarında Hint müslümanlarından Türkiye'ye önemli yardımlar sağlamıştır.

Eşref Cafer Bey'in oğlu, yani büyükbabam Ali Cevat Mahruki (**Ek: 4**), Macaristan'da okumuş ve yeni Türkiye Cumhuriyeti'nin genç inşaat mühendislerinden biri olarak pek çok projeye imza atmıştır. Kurucularından biri olduğu Garanti Bankası'nın kuruluşundan 1952 yılına kadar idare meclisi üyeliği yapmıştır.

Ali Cevat Mahruki'nin oğlu, yani babam Cafer Cem Mahruki (**Ek: 5**), Türkiye'nin en iyi para koleksiyoncularından biridir

ve Türk Nümismatik Derneği başkanıdır.

Cem Mahruki'nin oğlu Ali Nasuh Mahruki ise, hayatı boyunca taşıdığı kana ve mensup olduğu aileye layık olmaya, layık yaşamaya çalışan, tuttuğunu da koparan ancak ne yazık ki çok haksızlığa uğradığını düşünen, eskilerin deyimıyla nev-i şahsına münhasır bir adamdır. Aslında bütün hikâye bu kadar basit...

Keşke öyle olsaydı. Olamadığı için, size derdimi tam ve doğru olarak ifade edebilmek amacıyla mezarlarındaki atalarından söze başlamak zorunda kaldım. Bundan gurur mu duymalıyım, utanmalı mıyım bilemiyorum. Bana insanın geçmiştekileri öne sürüp övünmesinin hoş karşılanmayacağı öğretilmişti. Ancak şu kırk yıla varan ömrümün son 10 yılında o kadar çok haksızlık, iftira ve kirli bilgiyle karşı karşıya bırakıldım ki, bu seferlik beni ayıplamanızı da göze alarak, nereden geldiğimden ve kim olduğumdan başlamak istedim.

Anlayacağınızı umuyorum...

Bir gün size de her karşılaştığımız beş kişiden biri, hakkınızda çıkartılan dedikodular nedeniyle; *“biz sizi Ermeni veya Yahudi zannediyorduk”* derse ne demek istediğimi daha iyi anlarsınız. Yıllardır bu yönde yayılan kirli bilgi yetmiyormuş gibi, yakın zamanda bir de internette bir sayfada *“Sabetaylar”* listesine de adımlı yazmışlar. Artık ben bu ahlaksızlara, ahlaksızlığa ne diyeyim. O internet sitesinin editörlerine bu yanlışlığı düzeltmeleri için bir yazı yolladım, ama cevap bile vermediler. Bu arada tekrar ve bir kez daha, bu açıklamayı bu şekilde yapmak zorunda kaldığım için Ermeni ve Musevi vatandaşlarımızdan özür diliyorum.

Bunlar ne kadar ahlaksız ve onursuz insanlar ki, mücadele ederken bile hiçbir ahlak ve hukuk kuralını tanımıyorlar. Savaşta, insanların birbirini öldürdüğü en acımasız mücadele biçiminde bile her iki tarafın da savaşan unsurlarını, örneğin kitle imha silahlarından korumak veya esirlerin ezilmelerini, mağduriyetini engellemek amacıyla birtakım kurallar vardır. Türkiye’de sivil hayattaki mücadeleler bile ne kadar kuralsız ve acımasızca yapılıyor; hayret ediyorum.

Yine de kim nasıl mücadele ederse etsin, biz ancak kendimiz gibi davranabiliriz. Ailemiz, 1987 yılında kaybettiğimiz büyükbabamın kardeşi büyük amcam Nimetullah Mahruki anısına, eşi

Algın Mahruki tarafından İstanbul 4. Levent'te, 3. Kolordu Lojmanları içerisinde bulunan, 1989-1990 öğretim yılından bu yana binlerce öğrenci yetiştiren 13 derslikli Nimetullah Mahruki ilköğretim okulunu yaptırmıştır.

Ülkeye ve insana hizmet etmenin sayısız yolu vardır...

İstanbul Üniversitesi'nde İslam Tarihi Doktora öğrencisi sevgili arkadaşım Peyman Yaman'ın, Kaptan'ı Derya Ali Paşa'nın yaşamı hakkında iki yılı aşkın bir süredir devam eden araştırmalarının kısa bir özetini de onun kaleminden sizlerle paylaşmak istiyorum.

KAPTAN-I DERYA NASUHZÂDE ALİ PAŞA

(Ö. 1 Şevval 1237 / 21 Haziran 1822)

A. Peyman Yaman

Osmanlı bahriye teşkilatının en yüksek mevkii olan Kaptan-ı Derya rütbesi (günümüzde Oramiral rütbesi) öncesindeki hayatı hakkında geniş bilgiye sahip olmadığımız Nasuhzâde Ali Paşa'nın Osmanlı hâkimiyetindeki Arnavutluk bölgesinde yaşayan denizci bir babanın oğlu olarak dünyaya geldiği elimizdeki kaynaklardan tespit edilmektedir.⁽¹⁾ Denizcilik konusundaki bilgisi ve maharetiyle dikka-ti çeken Nasuhzâde, devrin Kaptan-ı Derya'sı Küçük Hüseyin Paşa (Ö.1803) tarafından tersaneye kabul edilmiş, kısa süre içinde gösterdiği başarılar göz önüne alınarak 1810 yılında donanma ümerası (kaptan) sınıfına terfi etmiş,⁽²⁾ 1812 yılında ise Kaptan-ı Hümayun payesiyle kalyon kaptanlığına getirilmiştir.⁽³⁾

Bir süre sonra bilinmeyen bir sebeple bu görevinden ayrılan Ali Paşa, meshur tarihçi Şânizâde'nin⁽⁴⁾ de ifade ettiği gibi denizcilikte şöhret ve maharet sahibi olduğundan, aynı göreve devrin padişahı

⁽¹⁾ *Mehmed Hafid Efendi, Sefinetü'l-vüzerâ*, (Nşr. İsmet Parmaksızoğlu), İstanbul, 1952, s. 67.

⁽²⁾ Mehmed Hafid, a.g.e, s. 67; Râmizpaşazâde Mehmed İzzet, *Harita-i kapudanan-ı derya*, y.y, 1868, s. 206-207; Mehmed Süreyyâ, *Sicill-i Osmânî*, (Haz. Nuri Akbayar), Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul, 1996, C. I, s. 293.

⁽³⁾ Başbakanlık Osmanlı Arşivi, MD., 239/ 655; Zekeriyâ Kurşun, Nasuhzâde Ali Paşa, Yayınlanmamış Biyografi Makalesi, s. 2-3.

⁽⁴⁾ Şânizâde Mehmed Atâullah Efendi, *Şânizâde Tarihi*, Ceride-i Havadis Matbaası, 1873, C.IV, s.113.

II. Mahmud'un aşağıda ifade edilen Hatt-ı Hümayun'u⁽⁵⁾ ile tekrar getirildi:

Kudvetü'l-emâcid ve'l-a'yân sâbikan kapudâne-i hümayûnum kalyonu kapudâni Nasühzâde Mir Ali zîde mecduhû tevkî'i refî'i hümayûnum vâsıl olacak mâlum ola ki senin fenn-i deryâda mahâretin ve kapudânelikte bulunduğun müddette me'mûr-i hidemât-i seniyyemde sa'y u sadâkatın müselleme ve ehliyet ve kabiliyetin ci-hetiyle halefine rüchâniyetin emri gayr-i mübhem olmasından nâsi kapudâne-i hümayunum kalyonu kapudanlığı sana tevcîhi bâbında deryâ kapudâni düstûr-i mükerrem müşîr-i müfehhem nizâmü'l-âlem vezîrim Abdullah Paşa edâmallâhu teâlâ iclâlehu arz u iltimas eylediği ecilden, hakkında mezîd-i inâyet-i şâhâne ve mezîd-i refet-i seniyye-i şâhânem zuhûra getirülüb, işbu iki yüz otuz dört senesi şehri-i Ramazanü'l-Mübârek'in yirmi ikinci gününde avâtıfı aliyeye-i mülûkânem ve avâri-fi behiyye-i hüsrevânemden⁽⁶⁾ şerefyâfte-i zuhûr olan hatt-ı hümayûn-i şeref-makrûnum mu'cebince kapudâne-i hümayûnum kalyonu kapudânlığın maas ve ta'yînât-i ma'lûmesi ile sana tevcih ve inâyet idüb i'lâmiçün..... ta'yin olunmuştur.⁽⁷⁾ Buyurdum ki hatt-ı hümayûn-i inâyet-makrûnumla sâdir olan fermân-ı celilî'l-kadrim ve vezîri müşârunileyhin arz u iltimâsı mu'cebince zikrolunan kapudâne-i hümayûnum kapudanlığa maas ve ta'yînât-i ma'lûmesi ile târih-i merkûmdan sen mutasarraf olasın, söyle bilesin, alâmet-i şerife i'timâd kılasın.

Tahrîren fi'l-yevmi's-sânî ve'l-işrîn min şehri-i Ramazânî'l-Mübârek sene erba'a ve selâsin ve mieteyn ve elf. (22 Ramazan 1234/15 Temmuz 1819)⁽⁸⁾

Hatt-ı Hümayun'un günümüz Türkçesiyle çevirisi şu şekildedir:

"Onur ve şeref sahiplerinin önderi, daha önce Amiral gemisi kaptan-

⁽⁵⁾ Hatt-ı Hümayun: Genelde padişahların el yazılarına verilen isim olup, padişah imzasını taşıyan yazılı tebliğ ve emirler anlamında kullanılmaktadır.

⁽⁶⁾ Avârik-ı behiyye-i hüsrevânemden ifadesi, avârif-i behiyye-i hüsrevânemden şeklinde düzeltilmiştir.

⁽⁷⁾ Bildirim için tayin olunan kişinin ismi yazılmamıştır.

⁽⁸⁾ Safvet, Filasalar: *Bahriyemiz Tarihinden*, İstanbul: Matbaa-i Bahriye, 1911, s. 10-11; Kurşun, a.g.m., s. 2-3. Bu tarih Sicil-i Osmânî'de 19 Safer 1237 (15 Kasım 1821) olarak verilmektedir.

nı olan Kumandan Nasuhzâde Ali'ye -ululuğu, şanı artsın- ulaşacak yüce buyruğum şöyledir: Senin denizcilikteki ustalığın ve kaptanlıkta bulunduğun sürede gösterdiğin çalışma gayretin ve bana olan sadakatin herkes tarafından kabul edilmiştir. Yetki ve beceriklilik bakımından senden önce görevde olan kişiye üstünlüğün ise tartışılmazdır. Amiral gemisi kaptanlığı rütbesinin sana verilmesi konusunu, kanun ve düzen üzere hareket eden vezirim Amiral Abdullah Paşa -Allah, ululuğunu devamlı kılsın- bana bildirerek seni tavsiye etmiştir. Hükümdar sıfatıma yakışacak şekilde sana yardım ve merhamet ederek, iki yüz otuz dört (1234) senesi kutsal Ramazan ayının yirmi ikinci gününde (22 Ramazan 1234 / 15 Temmuz 1819) karşılık beklemeden gösterdiğim iyilik ve hediyelerle şeref bulan bu fermanım gereğince, Amiral gemisi kaptanlığı görevi maası ile bir kısım erzakın sana verilmesine karar verilerek, ... (isimli kişi), sana bunu bildirmek üzere görevlendirilmiştir. Bu yüce fermanım ve vezirim Abdullah Paşa'nın ricası gereği, adı geçen Amiral gemisi kaptanlığı görevi için verilecek maaş ve erzakın belirtilen tarihten itibaren kullanım hakkı sana aittir. Bu şerefli belgeye güvenip dayanasin. Bin iki yüz otuz dört senesi Ramazan ayının yirmi ikinci günü yazılı olarak bildirilmiştir."

Özellikle Avrupa ülkeleri ve Rusya'nın kışkırtmalarıyla Mora ve Arnavutluk bölgesinde Osmanlı Devleti'nden ayrılarak bağımsızlıklarını kazanmak üzere siyasi bir örgüt içinde teşkilatlanıp 1814 yılında Rusya'nın Odessa kentinde Emmanuel Ksanthos, Nikolaos Skufas ve Athanasios Tsakalof adlı üç tüccar önderliğinde Filiki Eterya Derneği'ni kuran Rumların ardından, yine bu bölgede oğullarıyla birlikte bağımsız bir devlet kurma aşamasına gelmiş olan Tepedelenli Ali Paşa'nın Yanya Valiliği görevinden azledildikten sonra başlattığı isyan hareketini ve Rum korsanların faaliyetlerini bastırmak üzere önce Yanya Seraskeri Hurşit Ahmet Paşa, ardından Nasuhzâde Ali Paşa, Tepedelenli'nin üzerine gönderildi. Preveze ve Nadra sularında oldukça zorlu geçen deniz manevraları neticesinde tüm donanmayı birleştirip *Serasker*⁽⁹⁾ tayin olunan Ali Paşa'ya (5 Muharrem 1237 /

⁽⁹⁾ Serasker: Osmanlı Devleti'nde önceleri seferdeki orduya kumanda eden vezir, sonraları da Millî Savunma Bakanı'na verilen ad.

2 Ekim 1821)⁽¹⁰⁾ âdet gereği padişah tarafından bir top ala samur ve 100 kese harçlık hediye edildi.⁽¹¹⁾

Rumların Eflâk-Buğdan'dan başlayıp Yanya'dan bütün Mora'ya yayılan bağımsızlık kazanmaya yönelik yağma ve saldırıları kısa sürede Ege adalarına da sıçradı. Cüretleri artan Rum asilerin Sakız Adası'na tecavüzleri, böyle giderse Akdeniz Boğazı'na bile hücum etmeleri muhtemel olduğundan boğaz ve sığınaklar takviye edilerek Kaptan-ı Derya Ali Paşa komutanlığında donanmadan birkaç gemi adaya gönderildi.⁽¹²⁾ Sakız önüne gelindiğinde eşkiya gemileri donanmayı görünce firar ettiklerinden kale muhasaradan kurtarıldı.⁽¹³⁾ Muhasara ardından Sakız Adası muhafızı Vahîd Mehmet Paşa, Nasuhzâde Ali Paşa'dan birkaç gemi isteyerek İspara Adası'na da hücum etmeyi düşünmüşse de Ali Paşa buna razı olmadı ve birbirlerini padişaha şikâyet ettiler. Sonuçta Vahîd Paşa vazifesinden istifa ederek Anadolu'da görevlendirilmeyi talep etti,⁽¹⁴⁾ yerine Sakız'da ikamete memur bulunan Abdi Paşa muhafız tayin edildi.⁽¹⁵⁾ Ayaklanmayı bastırmak üzere görevlendirilen Kaptan-ı Derya Ali Paşa'nın sancak gemisi bu sıralarda Sakız açıklarında iken Avusturya bandıralı bir başka gemi sahilde demirlemişti. Gemi kaptanı, Ali Paşa'yı ziyaret talebinde bulunarak ertesi sabah suları terk edeceğini bildirdi. Bu talep şüpheli bulunsa da kabul edildi. Kısa bir süre sonra limandan ayrılan geminin sahte Avusturya bayrağı kullandığı, bölge ve donanmanın durumunu tespit için gelen Rum asiler olduğu anlaşıldı.⁽¹⁶⁾

İsyanın mimarlarından Konstantin Kanaris, Kaptan-ı Derya Ali Paşa'nın ulağı Ömer'in ifadesine göre gece karanlığından yararlanıp Ali Paşa'nın sancak gemisi üzerine siyah yelkenli *burlota*⁽¹⁷⁾ sevk ederek yangın çıkardı.⁽¹⁸⁾ Çıkan yangını söndür-

⁽¹⁰⁾ Başbakanlık Osmanlı Arşivi, MD. 239, s. 270, hüküm 1007.

⁽¹¹⁾ B.O.A., Ayniyat Defteri 574, s. 12; HAT. D.747, 35280.

⁽¹²⁾ B.O.A., HAT. D. 872, 38761; HAT. D.868, 38591/B

⁽¹³⁾ B.O.A., HAT. D.932, 40382.

⁽¹⁴⁾ B.O.A., HAT. D. 853, 38209/G

⁽¹⁵⁾ B.O.A., HAT. D. 750, 35435.

⁽¹⁶⁾ B.O.A., HAT. D. 884, 39067/C; Filiz Yaşar, *Yunan Bağımsızlık Savaşı'nda Sakız Adası*, Ankara, 2005, s. 106-107; Yılmaz Öztuna, *II. Mahmud*, Ankara: Kültür Bakanlığı, 1989, s. 64.

⁽¹⁷⁾ *Burlota*: Yanıcı ve patlayıcı madde yüklü, düşman gemilerinin yanına gide-

mek ve gemiyi kurtarabilmek için çabalayan Ali Paşa'nın üzerine bu sırada yanmakta olan bir enkaz parçası isabet etti ve denize düşerek boğuldu.⁽¹⁹⁾ Ertesi gün cesedi Sakız yakınlarında Değirmen Altı'nda askerleri tarafından bulunup kale içinde toprağa verildi. Kişisel eşyaları İstanbul'a ailesine gönderilerek⁽²⁰⁾ yerine Muhtar Bey geçici olarak Kaptan-ı Derya tayin edildi.⁽²¹⁾ Bu elim hadise gerçekleşmemesi halinde, Kaptan-ı Derya Ali Paşa'nın isyanları bastırmak için Çeşme'de hazırlanmakta olan diğer askerleri Sakız'a geçirdikten sonra Mora'ya gönderilmek üzere görevlendirildiğini tarihi belgelerden öğreniyoruz.⁽²²⁾

Kendisinden sonra gelen nesli, Nasuhzâde Ali Paşa'nın bu elim kaza neticesinde vefat etmesinden dolayı Arapça "ateşte yanmış" anlamına gelen Mahrûkî lakabı ile tanınmıştır.

Bazı Yunan kaynaklarına göre Ada'da yaşayan 42.000 Sakızlının katledildiği, 50.000 kişinin esir alınıp 23.000 kişinin sürgüne gönderildiği⁽²³⁾ bu ayaklanma Avrupa'nın önde gelen sanatçılarını da etkiledi. Eugène Delacroix'nın "Les Massacre de Scio" adlı meşhur tablosuna ve Victor Hugo'nun "L'Enfant" şiirine ilham kaynağı olan Sakız isyanı, sürgüne gönderilen Sakızlıların Avrupa ve Amerika Birleşik Devletleri'nde oluşturduğu Sakız

---

rek sabotaj yapmaya yarayan, yelken ve kürekle hareket eden çok süratli ateş gemisi. Ateş-i Rum, ateş-i bahri de denilen bu gemilerin ambar ve diğer yerlerine yanıcı patlayıcı eczalar, zift, katran fiçıları ve "Feu Gregois" denilen Rum ateşi doldurulurdu. Daha çok limanda demirli düşman gemilerini baskın şekilde yakmak için kullanılan bu gemiler, düşman donanması üzerine sevk edilir, belli bir mesafeye yaklaşınca içindeki mahir ve gözüpek denizciler gemiyi tutuşturup kış taraftan denize atarlar, yüzerek ateş gemisinin yedeğindeki sandala binerek geri dönerlerdi.

⁽¹⁸⁾ B.O.A., HAT. D.867, 38582/B.

⁽¹⁹⁾ B.O.A., HAT. D. 867, 38582/G; Christophorus Plato Castanis, *The Greek Exile*, New York: Cultural Chapter of the Chian Federation, 2002, s. 60-61; Alexander Vlasto, *A history of the Island of Chios A.D 70-1822*, London, 1913, s. 164; Philip Argenti, *The Massacres of Chios Described in Contemporary Diplomatic Reports*, (edited with an introduction by Philip Argenti). John Lane, *The Bodley Head*, Londra, 1932, s. xxix-xxx.

⁽²⁰⁾ B.O.A., MD. 240 174/592.

⁽²¹⁾ B.O.A., HAT. D. 867, 38582 K.

⁽²²⁾ B.O.A., HAT. D. 865, 38561; HAT. D. 931, 40342/O; HAT. D. 884, 39067/C.

⁽²³⁾ Philip P. Argenti, *The Massacre of Chios* (Reviewed by Paul F. Shupp). *The Journal of Modern History*, Vol. 5, No. 3 (Sept. 1933), s. 414.

Diasporası tarafından *katliam* olarak tanıtılmakta ve bu yönde dünyada kamuoyu yaratılmaya çalışılmaktadır.

2005 yılında Sakız Adası kale içindeki mezarlıkta bizzat tespit ettiğimiz Nasuhzâde Ali Paşa'nın mezar taşında şu ifade yer almaktadır: **(Ek: 6)**

Hüve'l-Bâkî

Server-i deryâ şeref-bahş-i donanmâ-yı şerîf
Revna-efzâ-yı vezâret dürr-i bî-hemtâ ferîd

Şâhbâz-ı evc-i ulyâ şehsuvâr-ı nâmdâr
Kahramân Tayyâr-ı sâni fenn-i deryâda vahîd
Şîr-i meydân-ı şecâat bir vezîr-i ercümend
Ol Nasûh-zâde Ali Paşâ-yı deryâ-dil reşîd

Dîn [ü]devlet hizmetinde nakd-i ömrîn bezl idüb
Baldu unvân-ı vezâretle zihî fevz-i mezîd

Lenger-endâz-ı ikâmet Sâkız önünde iken
Keştîsîn tezvîr ile âteşleyüb Rûm-i pelîd
Kâmrân el-hakk kemâl üz[r]je cihânda ölmeden
Destine sundu ecel sâk_si câm-i nâ-ümîd

Yazdı târihin Fûrûğî hem dahî ol-demde kim
Cân virüb oldu Ali Paşâ gemisiyle şehîd

**Sene 1237 Şevval fî gurre
Nûri Dede**

Mezar taşındaki ifadenin Türkçe çevirisi şu şekildedir:

Bâki kalan Allah'tır

Denizin efendisi; şerefli, kutsal donanmayı şereflendiren
Vezirlik makamının güzelliğini artıran, eşsiz, benzersiz inci tanesi
En yüksek doruğun yiğidi, meşhur at binicisi
Câfer-i Tayyâr'ın kahramanlığı gibi ikinci Tayyâr, deniz ilminde tek
Yüreklilik meydanının aslanı, itibarlı bir vezir

Deniz gibi engin gönüllü, doğru yol tutan Nasuhzâde Ali Paşa
 Din ve devlet hizmetinde ömür sermayesini harcaııp
 Vezirlik mevkiyle; artıp çoğalan üstünlüğü buldu
 Sakız önünde demirli iken
 Gemisini hileyle, alçak Rum ateşe verip
 Hakikaten, dünyada arzularına kavuşmuş olarak, huzur içinde ölmeden
 Ecel şerbetini dağıtan, ümitsiz ecel kadehini Ali Paşa'nın eline sundu
 Fürûğî o zamanda vefat tarihini yazdı
 Ali Paşa gemisiyle can verip şehid oldu

Sene 1237 Şevval ayının ilk günü (21 Haziran 1822 Cuma)

Kaptan-ı Derya Ali Paşa'nın torunu Eşref Cafer Bey için, Reşat Ekrem Koçu'nun *İstanbul Ansiklopedisi*'nin 6. cildi 3334. sayfasında şu ifadeler yer alır;

Zengin, kibar ve münevver bir İstanbul'lu, çok yakın bir geçmişin pek seçkin bir siması...

Hariciyeye intisab etmiş, Vakit ve Tarik gazetelerinde çalışmış, Bombay Konsolosluğunda bulunmuş, Birinci Cihan Harbi arifesinde memlekete dönerek harp yıllarını Bilecik'te geçirmiş, mütarekeden az sonra da İstanbul'a gelerek kah Süleymaniye'deki kendi konağında kah kardeşi Naciye hanımın Göztepe'deki köşkünde oturmaya başlamıştı.

Süleymaniye'deki konağı bir müze halinde idi; kıymetli taşlar üzerine en kıymetli hattatların yazılarını en namlı hakkaklar oymuş, meşhur adamların mühürlerinden mürekkebe kıymetine paha biçilmez bir koleksiyona sahipti; eski usul tezhip ve cild mütehasssı idi, zengin bir posta pulu koleksiyonu ve çeşit çeşit nadide antika eşyası; Karagözcülük hakkında da derin bilgi sahibiydi. Ecdadından kalma Bursa'da bir Çardak Çiftliği vardı, Osman Gazi'nin ilk fethettiği Koyun Hisarı bu çiftliğin arazisi içinde olduğu söylenirdi, hisardan eser kalmamış fakat Şeyh Edebalı'nın (veya haremının) kabri olduğu rivayet edilen bir merkadi, Cafer Eşref Bey ihya etmişdi.

İkdam gazetesinde hatıralar yazan Abdurahman Adil Bey, Eşref Cafer Bey'in ölümü ile ilgili şunları yazar;

Ölümüne bedayi perestanı Osmaniye ağlamalıdır; Cafer, Cafer değil cevherdi, cevher değil definei cevahirdi; İstanbul halkının bir sınıfı var idi ki, dostlukda, vefakarlıkda, bir seciyei milliyei mahsusa ibraz ederlerdi, Cafer o sınıfı latifin son simalarındandır.

HAYATIM

21 Mayıs 1968'de İstanbul'da doğdum. Annem ve babam ben daha 2 yaşındayken ayrılmışlar, babamda kalmışım; babaannem tarafından yetiştirildim. Bugün olduğu gibi çocukluğum da, Etiller'de büyükbabamın yaptırdığı bahçeli büyük bir evde, hayvanların ve doğanın içinde geçti. İlk akvaryumumu daha ilkokul sıralarındayken kendi ellerimle yapmıştım. İstanbul'da ilk öğrendiğim ve en çok gittiğim yer Mısır Çarşısı'nın yanındaki hayvan pazarı olmuştu. Yıllar içerisinde köpektен, beyaz fareye, kertenkeleden kaplumbağaya, tavuktan keklige, hamsterden semendere birçok hayvan besledim. Hayatım boyunca da hayvanlarla ve doğayla hep çok sıcak, rahat ve güvenli bir ilişkim oldu. Doğada ve hayvanlarla birlikteyken kendimi her zaman çok iyi hissettim. Bu sayede sorumluluk duygusunu, sevgiyi, korumayı, yaşatmanın güzelliğini, hayatın değerini kavradım. Sonraki yıllarda kendini gösterecek kişiliğim, aslında ta o günlerde o hayvancıklarla oynanırken, beslerken, korurken, büyütürken şekillenmişti zaten.

Garip tutkulanma karşı gösterdikleri anlayış için aileme teşekkür borçluyum.

Çocukluğumdan itibaren kendimle çok barışık bir yapıya sahip oldum. En önemli şeylerden biri olarak, insanın kendine saygı duyması gerektiğine inandım. Kendime saygımı yitirecek her şeyden büyük bir dikkatle uzak durduğum için, kendimle her zaman dengeli ve huzurlu bir ilişki kurdum.

İlk-orta ve liseyi Şişli Terakki Lisesi'nde bitirdikten sonra

Bilkent Üniversitesi İşletme Fakültesi'nden mezun oldum. Üniversite yıllarımdayken 20 yaşında başladığım dağcılık ve doğa sporları, sonraki hayatımın merkezini oluşturdu. 1992 yazında üniversite diplomamı aldıktan 3-4 hafta sonra yüksek irtifa dağcılığı ile başlayan, 7.000 metrelik-8.000 metrelik dağlarla olan ilişkim; hayatımın en hızlı, mutlu ve coşkulu yılları oldu.

Profesyonel dağcılık kariyerimde 7 kıtayı da görme ve motosikletinden yelkenli teknesine kadar çeşitli araçlarla 60 civarında ülkeyi de gezme şansım oldu. Dünyayı, yaşamı, doğayı, insanları, hayvanları her şeyi çok sevdim. Dağların korkutucu güzelliğine tutuldum. Bir yandan gittikçe daha zorlu dağlara tırmanırken, bir yandan da yazmanın, duygularımı, yaşadıklarımı kelimelere dökmenin ve pek az insana nasip olan bu güzellikleri fotoğraflayarak, görüntüleyerek hiç tanımadığım insanlarla paylaşmanın ne kadar hoş bir şey olduğunu fark ettim.

Bambaşka bir dünya görüşü ve bambaşka bir hayat tarzından geliyordum. Hemen hemen bütün gençliğim, doğanın en sert ve acımasız olduğu, ama dürüstlüğü, gerçek dostluğun, fedakârlığın, cesaretin, paylaşmanın, sabrın ve erdemin geçerli kurallar olduğu ve sadece en iyilerin başarılı olabildiği dünyanın en yüksek, en zorlu dağlarında, dünyanın en iyi dağcılarıyla birlikte uzak coğrafyaların eşsiz güzellikleri arasında geçti. 24 ile 32 yaşlarımda arasındaki tam iki yılımı, 2 x 365 günümü dağlarda uyku tulumunda, çadırda geçirdim, bir yılımı 4.000 metrenin üzerinde son derece sert yaşam koşullarının bulunduğu yükseklerde yaşadım.

Dağlara, doğaya onun kucagında kendimi geliştirebileceğim bir öğretmen gibi yaklaştım. Hiçbir zaman doğayla, dağla, soğukla, kayayla mücadele etmedim, mücadelem hep kendimle oldu. Dağlarsa, onların yüce gövdesinde kendimi sınırlarıma kadar hatta bazen ötesine kadar zorlayabileceğim ve geliştirebileceğim suskun ama bilge öğretmenlerimdi.

25 yaşında daha iyi öğrenmeye ve kendimi geliştirmeye çalıştığım yüksek irtifa dağcılığında, dünyanın en zorlu 7000'lik dağlarından biri olan Pobeda'yı denemek için eteklerine vardığımda ona şöyle seslenmişim;

"Pobeda, benim mücadelem seninle değil, senin kayanla, buzunla,

karınla, soğuşunla değil, benim mücadelem kendimle, bırak senin üzerinde kendimle yarışayım, kimbilir belki kendimi bir kez daha geçirim..."

GLOBE Dergisi Ocak 1994

Bundan bir yıl sonra 26 yaşında, Pobeda'yı ikinci denememle birlikte o güne dek hayal edebileceğim en yüksek unvanlardan birine ulaştım. Bu sürecin son anlarını 1 - 6 Ekim 1994 tarihlerinde Hürriyet gazetesinde bir yazı dizisi olarak yayınlanan "Kar Leoparı'nın Öyküsü" adlı yazımda şöyle ifade etmiştim;

"Pobeda'nın asıl zirvesi çok arkada kalıyor ve sonunda asıl zirveyi görüyorum. Gittikçe yaklaşıyorum, bir adım daha, bir adım daha ve artık ben dağım, rüzgarım, karım, soğuşum, dağ ben, bulut ben, kaya ben, buz ben; BEN KAR LEOPARIYIM..."

Yazı dizisinin sonunda da şunları söylemiştim;

"Türkiye'ye döndükten sonra, tırmanış belgelerimi Rus arkadaşlarım vasıtasıyla Rusya Dağcılık Federasyonu'na gönderdim, Kar Leoparı unvanını ve üzerinde "SSCB'nin en yüksek dağlarını fetheden" yazılı rozeti ve belgeleri resmi olarak almak için. Yine de bu fethetme sözü pek hoşuma gitmiyor, dağların fethedilmediklerini, yalnızca zirvelerine çıkıldığını düşünüyorum. Bir dağa tırmandığım zaman hiçbir zaman onu altetmiş, fethetmiş gibi bir düşünceye kapılmadım. Benim mücadelem hep kendimle oldu, dağ ise yalnızca sonunda dost olduğumuz bir seyirciydi. Bazı dostluklar çok emek istiyor ve zorlu dağlarla dostluk kurabilmek için önce onu hak etmek gerekiyor.

Eski SSCB'nin en yüksek dağları için üç yıl uğraştım. 1995'te ise Himalayalar'da 8848 m.'lik dünyanın en yüksek dağı Everest'i deneyeceğim. Bakalım, iş dağın sizi kabul etmesinde, gerisi yalnızca tırmanış..."

1996 yılında, yine bir tırmanış için gittiğim Avustralya kıyılarını gezerken günlüğüme aşağıdaki notları yazmıştım;

"Uçsuz bucaksız yollarda saatler süren yolculuklar sırasında etrafındaki muhteşem doğanın tadını çıkartırken, bir yandan da ken-

dimi dinledim, sorguladım ve son birkaç yılımı gözden geçirdim. İşte gezgin ruhun en sevdiğim yanı; benim gibi yol burcunda doğan biri için, gezmek, yürümek, tırmanmak, dalmak, uçmak, kendi eylemlerinin ve coşkularının yanı sıra, yaşamımın muhakemesini yapabilme ve içime dönüp kendimi dinleme fırsatı da veriyor. Bu yüzden, her yolculuktan, her dağdan, doğada yaptığım her aktiviteden döndüğümde, çok daha mutlu, huzurlu, dingin ve sağlıklı hissediyorum kendimi. Bedenim ne kadar yorulursa yorulsun, ruhum son derece dinlenmiş, huzurlu ve sorunlarının pek çoğunu çözümlenmiş oluyor.

1992 yılında Bilkent Üniversitesi İşletme Fakültesinden mezun oldum ve daha diplomamı almamın üzerinden 1 ay bile geçmeden, uzun zamandır hayalimde olan, 7.010 metrelik Khan Tengri dağına tırmanışın ilk adımını atmak için Kazakistan'ın başkenti Alma-Ata'ya giden bir uçağın içinde buldum kendimi. Sonrasında Rus dağcılarla geçirdiğim iki ay benim için bir okul gibi geçti. Yeni bir kültür, yeni insanlar, yeni bir bakış açısı tanıdım ve önümde yeni bir ufuk açıldı; Yüksek İrtifa Dağcılığı...

Bu iki ay boyunca yaşadıklarımın bana kazandırdığı şeyler sayesinde, bundan dört yıl önce, 20 yaşındayken, basit bir duvar ile nının peşinden merakla ve heyecanla giderek ne kadar doğru bir adım atmış olduğumu gördüm. Teşekkürler RECEP ÇATAK; umarım huzur içinde yatıyordur ve teşekkürler ERTAN ERCAN; her neredeyse iyi olmanı diliyorum.

O günden sonra yaşamımı doğa - spor - felsefe üçayağı temeli ile, kendimi mümkün olduğu kadar çabuk ve verimli bir şekilde geliştirmek amacı ile, yeni şeyler öğrenmek, yeni yerler tanımak ve yeni tecrübeler yaşamak üzerine kurdum. İnsan kendisi için en doğru olan şeyi ne kadar erken bulursa, her şey o kadar kolay ve hızlı geliyor; benim için de öyle oldu.

24 yaşında, KHAN TENGRİ dağıyla ilk 7.000'lik tırmanışımı yaptım ve dağlarda ilk kez ölümü gördüm. Zirveden indiğim gün, iyice hırpaladığım bedenim ve yarı donmuş parmaklarımla çadırımda dinlenip toparlanmaya çalışırken, burada geçirdiğim zaman içinde kazandıklarımı ve benim için anlamını düşündüm ve yeni ta-

nırdığım bu kültürdeki en önemli sembol olan dağların güçlü ve özgür KAR LEOPARI'nı bir gün bulacağıma dair kendime söz verdim.

25 yaşında, kurallarını gittikçe daha iyi öğrendiğim ve daha çok sevdiğim bu oyunu, daha sert oynadım, daha çok risk aldım. ELBRUZ dağı kış tırmanışının olağanüstü sert koşullarında bedenimi sınırlarının ötesine zorladım. Baygınlık sınırında Rus Milli Takımının en iyi dağcılarında biriyle zirveye vardık. 93 kış sezonunun toplam üç başarılı tırmanışından birini ve aynı zamanda Türkiye'nin en yüksek kış tırmanışını yaptım. Bir dağcının ölümüyle ikinci kez karşılaştım. Aynı yıl önce 7.134 metrelik LENİN dağına tırmandım ve dünyanın en zorlu ve tehlikeli 7.000'liği kabul edilen POBEDA'yı zorladım. Son sekiz yılın en sert hava koşulları izin vermedi. Henüz Pobeda'ya hazır değildim. Üç ölüm daha gördüm...

26 yaşında, daha iyi hazırlanmış ve daha güçlü gittim dağlara ve bu kez 7.105 metrelik KORJENEVSKOY ve 7.495 metrelik COMMUNISM dağlarına tırmandım. Ardından bir kez daha Pobeda ile buluşmaya gittim. Bu kez beni uzaklardan gelen bir dost gibi kabul etti. Bu son derece tehlikeli ve zorlu dağın dünyadaki sekizinci solo tırmanışını yaptım. 7.439 metrede içimdeki Kar Leoparı'nı buldum ve iki yıl önce kendime verdiğim sözü yerine getirdim.

Bu yıl Pobeda'da iki dostumu daha yitirdim ve üç yıl içinde yedi arkadaşımı dağlarda bıraktım. Ölüm hiç de uzak bir olasılık ve bize henüz gelmeyecek bir şey değil. Ölümsüz olmadığımı biliyorum, soğukta üşüyorum, düşünce canım yanıyor, bir yerim yaralanırsa kanım, kuvvetim akıyor. Ne kadar kısıtlayıcı, kırılgan ve kolay zarar verilebilen bir bedene sahip olduğumun farkındayım, bunun için her zaman son derece dikkatli davranıyorum. Gerekirse en yüksek risklere bile girmekten çekinmem, ama her zaman dağların kurallarıyla oynarım. Dağ beni istemezse saygıyla kabul ederim ve sağ salım gitmeme izin verdiği için ona teşekkür ederim.

Kar Leoparı'na ulaştıktan sonra yine yaşamımın bir muhasebesini yaptım ve ruhumun da, bedenimin de daha fazlasını istediğini fark ettim.

27 yaşında, Yapı Kredi'nin sponsorluk desteği, dostlarımla iyi niyet ve şans dilekleri ve sıkı bir fiziksel ve psikolojik hazırlık sonun-

da, dünyanın en yüksek dağı EVEREST'e tırmanan ilk Türk ve dünyadaki ilk Müslüman dağcı oldum. Bu arada, 1992 yılındaki Khan Tengri tırmanışında tuttuğum günlüğüm, ilk kitabım olarak, Yapı Kredi Yayınları tarafından *Bir Dağcının Güncesi* adıyla yayımlandı. Hiçbir zirveden, hiçbir unvandan almadığım kadar büyük bir tat aldım, haz duydum, kendime saygım, inancım ve güvenim bir kat daha arttı. Çocuğummuş gibi gördüğüm bu kitabı, ilk zamanlar, kitapçılara gidip burnumu cama dayayıp keyifle vitrinde seyrediyordum. Aynı yıl, Everest tırmanışını anlattığım ikinci kitabım, yine Yapı Kredi Yayınları'nca, *Everest'te İlk Türk* adıyla yayımlandı. Bir kez daha olağanüstü bir haz duydum.

Bu arada bir şey fark ettim, ne kadar çok şey öğrenirsem, ne kadar çok şey yaşarsam, kendimi o kadar eksik ve bilgisiz hissediyorum ve o kadar daha fazla şey görmek, yaşamak, öğrenmek, bilmek istiyorum. Öğrendiğim her yeni şeyle birlikte, pek çok yeni duygu, düşünce, kavram ve yaklaşımla tanışıyorum ve bu sefer de onları tanımak, tatmak, bilmek için o andaki koşulların elverdiği ölçüde bir seçim yapıp, peşlerine düşüyorum. Everest'ten sonra da böyle oldu; Ruhum da, bedenim de dünyayı tanımak istiyordu. Bunun üzerine, biraz daha değişik boyutlu bir dağcılık hedefi seçtim kendime; "Yedi Zirveler" -dünyanın her bir kıtasının en yüksek dağına tırmanmak. İçinde hem dağcılık hem de dünyanın her kıtası, yani yeni yerler, yeni insanlar, yeni kültürler var. Benim özlemlerim ve tutkularım için biçilmiş kaftan olan bu işin en zor kısmında yani maddi boyutunda, yine Yapı Kredi destek oldu bana ve birlikte Türkiye için çok güzel ve çok yeni bir konuda bu projeye başladık; daha doğrusu, Everest ile başladığımız işe devam etmeye karar verdik.

Sonraki 1.5 yıl, benim için olağanüstü güzel ve dolu dolu geçti. Pek çok yer, insan, kültür, yaklaşım tanıdım. İnsanların dünyaya, yalnızca doğdukları coğrafi konum ve iklimsel koşulların farklılıklarından dolayı ne kadar değişik ve başka türlü bakabileceklerini gördüm. İnsanların aradıkları şeyin, özde aynı olduğunu, yalnızca yöntemlerinin ve imkânlarının farklı olduğunu gördüm. Gezdiğim, gördüğüm yerlerle ilgili bilgilenmeye özen gösterdim, her seferinde günlük tuttum, fotoğraf çektim. Çünkü ancak başkalarıyla paylaşsam, yaptığım iş tamamlanıyor.

28 yaşında, üç hafta önce, sadece 45 dağcının tamamlayabildiği Yedi Zirveler projesini tamamladım, hem de dünyanın en genç dağcısı olarak. Asya, Avrupa, Kuzey Amerika, Güney Amerika, Afrika, Avustralya ve Antarktika kıtalarında muhteşem tecrübeler yaşadım ve hepsini hafızamın torunlara hikâyeler bölümüne yerleştirdim.

Bu yıl aynı zamanda Yedi Zirveler'in üç dağını bir arada anlattığım *Bir Hayalin Peşinde* adlı kitabım yine Yapı Kredi Yayınları tarafından yayımlandı. Böylece dağcılığın yanı sıra bir de yazar oldum, bir gezer-yazar olarak artık üç çocuğum var, daha nice böyle çocuklara...

Gezmeye ve yeni kültürler tanımaya çok meraklı olduğum için dağcılığın dışında başka gerekçelerle de dünyanın değişik yerlerine gittim. Gördüğüm ülkeleri hatırlamaya çalışıyorum, tarih sırasına göre değil de aklıma geldiği şekilde yazıyorum; Rusya, Kazakistan, Kırgızistan, Tacikistan, Özbekistan, İran, Nepal, Tibet, Arjantin, Şili, Amerika, Alaska, Patagonya, Kafkasya, Avustralya, Borneo - Endonezya, Malezya, Singapur, Yunanistan, Almanya, Fransa, İngiltere, Norveç, İtalya, İspanya, Tanzanya, Antarktika. Evet sanırım atladığım yer kalmadı. Bunların dışında Türkiye'de de epey gezdiğimi söyleyebilirim. Bu, hem yurt içinde hem de yurt dışında yaptığım gezilerde çok değişik araçlar da kullandım: Araba, otobüs, uçak, helikopter, tren, traktör, motosiklet, bisiklet, hatta bir fil ve tabii kendi bacaklarım.

7-8 yıldır geziyorum; yürüyerek, otostopla, bisikletle, motosikletle, arabayla, trenle, helikopterle, uçakla, ya da o anda fonksiyonel olan herhangi bir şeyle, bazen önceden belirlediğim bir hedefe doğru, bazen de Baudelaire'in gerçek gezgini gibi amaçsız-hedefsiz, yalnızca gezmek, yalnızca gitmek için.

En az dağların zirvelerine tırmanmak kadar beni mutlu eden bir şey de, yollarda tanıdığım, her birinin torunlarına anlatacak bir dolu şeyi olan insanlar.

20-21 yaşlarında gençlerin, okullarından bir yıl, iki yıl izin alıp tek başlarına ya da arkadaşlarıyla dünyayı gezmeye, tanımaya çıktıklarını gördüm. Güney Nepal'de bir filin sırtında yaptığımız canlı gezisinde tanıştığım Alman kadın, Katmandu'da bir barda tanı-

dığım gencecik Yeni Zelandalı kız ya da Tibet'in uçsuz bucaksız platosunda Lhasa'ya gitmek için günlerdir yoldan bir kamyon geçmesini bekleyen Koreli genç, Patagonia Andlarında haftalardır yürüyüş ve kamp yapan İsviçreli çift, Şili'de bir cafe'de tanıştığım yalnız gezen 60 yaşındaki Musevi kadın, Patagonia'yı pedal basarak gezen Avusturyalı genç çift, -bizim Hülya'mızı da unutmayalım- 10 yıldır Borneo'da yaşayan İngiliz genç, kendilerine "Awesome Four some" diyen aylardır uzak doğuyu gezen Avustralyalı 4 genç kız ve onlar gibi arayan, öğrenmek bilmek isteyen pek çok kararlı, ne istediğini bilen, yere sağlam basan genç insan. Hepsi hafızamda tatlı bir lezzet bırakıp yollarına devam ettiler.

Aynı özgür ruha sahip insanların 20-30 yıl sonraki halleriyle de tanıştım, 1970'lerde daha 20 yaşındayken evinden ayrıлып 2 yıl dünyayı gezdikten sonra cebinde ancak bir sandviçe yetecek para ile evine varan İngiliz, bugün karşıma Antarktika'da çok ciddi bir organizasyonun şefi olarak çıkıyor, olağanüstü sert ve zorlu koşullara rağmen, kendisi gibi işinin ehli ekibiyle birlikte çarkı döndürüyor, sistemi işletiyor. Aynı özgür ruhla bazen Borneo'da bir araştırma laboratuvarının lojistiğini üstlenmiş İskoç, bazen Arjantin'in Atlantik kıyılarında yaşayan deniz memelilerinin yaşamını inceleyen bilim adamı, bazen Amerika'nın en iyi çalışan kurtarma örgütünün şefi, bazen de dağcılıkta yapılabilecek hemen her şeyi yapmış Fransız dağcı olduğu halde yollarımız kesişiyor.

Gözlerinin derinliğinden, yüreklerinin sıcaklığından, ses tonlarının yumuşak gücünden hemen tanıdım onları. İçimde ne hayranlık, ne kıskançlık, ne özenme, ne gıpta; sadece saygı duyarım onlara ve seçtikleri yola. Bilirim ki her biri kendi "svadharma"sını yerine getirmektedir. Kendi doğruluk yollarında ilerleyerek Hint felsefesinin dediği gibi kozmos'un düzenine kendilerince katkıda bulunurlar. Dünyanın herhangi bir yerinde karşılaştığımızda bütün paylaştığımız basit bir göz selamı da olabilir, saatler süren hoş bir sohbet de. Ve sonra, içinde tatlı, buruk bir lezzetle herkes kendi yoluna gider, görecek başka yerler ve tanışacak başka insanlar vardır.

Kipling'in kâşifi bir süredir bir ses, bir çağrı duymaktadır;

"Bir şey saklı. Git ve bul onu. Git ve uzaklarda ara onu

Uzaklarda kaybolmuş bir şey. Kaybolmuş ve seni bekliyor. Git!"

Böylece kâşif gider ve kendisi için saklanan şeyi bulur, bulduğu şeyi insanlara bırakır, onun ödülü aramaktır.

Gençliğinde büyük bir gezi tecrübesi olan insanların, yaşamlarını çok daha verimli ve sağlıklı kurduğunu düşünüyorum, insan bağımsızlığı ve bunun sorumluluğunu ne kadar erken yaşar ve öğrenirse, kendi yolunu o kadar doğru seçer ve o denli güçlü ve üretken olur.

En az gezmeye meraklı olduğum kadar okumaya da meraklıyım, sonuçta ikisi de öğrenme arzusunun değişik şekillerdeki uygulamaları. 20 yaşından bu yana, ki doğa, spor ve felsefeyi kendime temel olarak seçtiğim dönemdir, çok şey okuduğumu, hatta bana bir şey kazandırabileceğini düşündüğüm ne bulursam her şeyi okuduğumu söyleyebilirim. Aynı şekilde, düşünce şeklimiz birbirine yakın olan dostlarımla, ilgi duyduğumuz, öğrenmek istediğimiz şeyler hakkında uzun sohbetler, tartışmalar da yaptık. Sonuçta bütün çabam, ilk kitabımda da dediğim gibi; her şeyi bilmek, her şeyi öğrenmek, her şeyi tanımak için. Ancak ne yazık ki bu mümkün değil. Yine de şu anda içinde bulunduğum durumdan çok daha fazla şey bilmem mümkün, en azından ben öyle olduğunu düşünüyorum.

Dışarıdan bir gözle bakıldığında, bütün bunlar oldukça hızlı ve verimli bir gelişme gibi görülebilir, uygun açıdan bakabildiğimde bazen ben de öyle düşünüyorum. Ancak, olabilecekleri ya da olması gerekenleri göz önüne aldığımızda, kendimi çok yetersiz ve eksik hissediyorum. Olmak istediğim yerden, sahip olmak istediğim bilgi düzeyinden çok çok çok daha uzak ve aşağıdayım, ve bu hızla gidersem hiçbir zaman oraya varamayacağım. Sıradan bir kütüphaneye girip bir bakın, her konuda yazılmış binlerce, on binlerce kitap göreceksiniz, Bunu daha da açalım, dünyada sayısız, farklı sistem, duygu, düşünce, inanç, bilgi, kitap, sanat eseri, dışavurum şekilleri, üretkenlik, vs., vs. var ve bu listeyi istediğiniz kadar uzatabilirsiniz. Demek istediğim şu; dışarıda bu bedenim ve ruhumla bu şekilde hiçbir zaman sahip olamayacağım kadar çok bilgi var, ve bu beni üzüyor, kendimi çok küçük ve yetersiz hissetmeme sebep veriyor. Çok daha fazlasını bilmek, öğrenmek ve yaşamıma uygulamak istiyorum ama yapamıyorum.

Bu kadar bilginin ortalıkta boşuna dolanmadığını düşünüyorum, ama ne yazık ki bize bunlara sahip olma ve yorumlayıp uygulama yeteneği verilmemiş. Bu durumda bir tek sonuca varıyorum; bilgiye sahip olmanın, gezip görmekten, dinlemekten, seyretmekten ve okumaktan daha başka, daha hızlı ve daha verimli bir yolu olmalı. Bu yolu bulmak istiyorum, bedeli ne olursa olsun bu yolu bulmak istiyorum..."

20'li yaşlarımdayken öğrenmek ve bilgiye ulaşmak en büyük açlığımıydı; 30'lu yaşlarım boyunca bilgiyi kullanmanın esas olduğunu düşündüm. 40'lı yaşlarıma bir adım kala artık asıl olanın bilgiyi yönetmek olduğunu düşünüyorum.

Yukarıdaki alıntıdan bir yıl sonra, 1997 yılında bu düşünce-lerim aşağıdaki noktaya ulaştı;

Yine de, insan için gerçekte bilginin olanaksız olduğunu biliyorum. Bugün dünyada yaklaşık 300.000 gazete ve dergi yayınlanıyor, sayısız radyo ve televizyon programı yapılıyor. Dünyanın büyük kütüphanelerinden herhangi birinde, 100.000.000'a yakın belge bulunuyor. İnternet'ten bahsetmiyorum bile... Kısacık bir insan ömrü bunların ne kadarını bilebilir ki ya da bilmelidir ki! Heraklit'in görüşlerini daha da ileri götüren Kratylos, bundan yaklaşık 2400 yıl önce, yaşamdaki hızlı akışın bilgiyi olanaksız kıldığını söylemiş. Bence çok doğru. Sokrates'in ünlü sözünü hepiniz bilirsiniz; "*Bildiğim tek şey hiçbir şey bilmediğimdir.*" Bir insan ömrü boyunca kitap okusa bile, ne kadar kitap okuyabilir ki! Buradan başka bir noktaya gelmek istiyorum. Teknik olarak, bilginin zaten ancak çok azına sahip olabiliyoruz. Onu da çoğu zaman kullanamıyoruz. Oysa bilgi, bilmek sürecinde değil de, olmak sürecinde gerçek değerine ulaşır. Bilmek, uygulama olmaksızın bir işe yaramaz. Bilginin değerini, yaşamımıza uygulayabildiğimiz zaman anlarız."

Yıllarca dağlarla, ekspedisyonlarla, seyahatlerle, okumalarla, kitaplarımla, seminerlerimle, söyleşilerimle kendimi ve dünyayı daha iyi tanımaya, öğrenmeye, kişisel gelişimimi benim için mümkün olan en ileri safhaya ulaştırmaya çabaladım. Bilkent Üniversitesi Doğa Sporları Topluluğu kısa adıyla DOST olarak

andığımız, adını da benim koyduğum ve 3 yıl boyunca başkanlığını yaptığım bu üniversite topluluğu, AKUT'tan önce kendimi ait hissettiğim tek yerdi. Öğrenciyken deneyimlediğim DOST'un başkanlığı bana sorumluluk üstlenmeyi, ülke sevgisini, insan sevgisini, sivil toplumun potansiyellerini ve en önemlisi örgütlenmeyi ve örgütlenmenin sinerjisini öğretmişti. Bir yandan kendimi geliştirmeye çalışırken diğer yandan da öğrendiklerimi, fark ettiklerimi başkalarıyla da paylaşabilmek için, daha 22 yaşında *DOST* adlı bir dergi çıkartmıştım, ki bir üniversite kulübü dergisi olmakla birlikte doğa sporları temalı Türkiye'de çıkan ilk dergidir. **(Ek: 7)** *DOST* dergisini çıkartmak için yazıları toplamaktan reklam bulmaya hatta sayfa tasarımına, matbaa işlerine kadar bütün detayları ile ben uğraşmıştım. Öyle ki, bu dergiye ayırdığım zaman yüzünden okulum da bir yıl uzamıştı ama bundan hiçbir pişmanlık duymadım, çünkü ülkemizde yine bir ilke imza atmıştık.

DOST'un ilk sayısının önsözüne şunu yazmıştık 1990 yılında:

"Değişen dünyamızda, doğaya egemen olma çabasındaki insanoğlunun beton ve çeliğe terk ettiği toprağa ve insanına hâlâ saygı duyanlara ve doğanın koynunda rahat edebilenlere merhaba.

Doğa sporlarını yaygınlaştırabildiğimiz ölçüde ekolojik denge ve doğal hayata saygı konusunda duyarlı insanların artacağına inanıyoruz. Çünkü doğa sporları doğayı coşkuyla tadabilme ve bir olabilme yüceliğini verir. Bu ilişki zaten doğanın bir parçası olan insanın bunu unutup robotlaşmasını önleyerek bütünleşmenin zevkini çıkartan duyarlı bir insan yaratır. Zannediyoruz çağımızın en acil ihtiyaç duyduğu insan grubu bunlardır. Yıllığımızı bu insanlara ulaşabilme ve doğa sporlarını tanıtarak yaygınlaştırma amacı ile çıkarttık. Bu çabamız, bir kişi de olsa onun doğa ile barışması ile sonuçlanacaksa ne mutlu bizlere..."

DOST dergisinin ikinci sayısında "Neden Doğa Sporları?" adlı makalemde aşağıdaki şekilde duygularımı dile getirmiştim;

"İnsanoğlu, varolduğundan bu yana doğayla, dağlarla iç içe olmuş. Avcılık, hayvancılık, beslenme, barınma gibi temel ihtiyaçlarını hep doğadan karşılamış. Mitolojilerde, efsanelerde yüce dağlar, etkile-

yici ve doğal yapılar en güçlü tanrıların mekânı olmuş. Büyük dinlerde dağlar hep önemli bir yer tutmuş.

Şehirleşmenin ve betonlaşmanın artmasıyla kaçınılmaz olarak doğadan uzaklaşmaya başlayan insan, ona geri dönmek için farklı yöntemler geliştirmiş. Doğaya olan içgüdüsel tutku, zamanla bazıları için sportif bir içerik kazanmış. Dağcılık, mağaracılık, rafting, yamaç paraşütü, kanyonculuk, aletli dalış, yürüyüş ve benzeri sporlar hem insanı doğaya çekip ona aslında özünde olan ama zamanla unuttuğu ancak için için özlediği ilişkiyi yaşatmış, hem de kişiyi kendi ruhsal ve fiziksel yeteneklerini göstermiş. Hâlâ da bu duyguları yeni gelenlere yaşıyor ve gösteriyor.

Doğa sporlarındaki risk ve tehlike, kişiyi özgüven ve başarı duygusunu yaşattığı gibi, dostluk, paylaşım, ekip çalışması ve takım ruhu kavramları da kişisel yetenekleri geliştirir. Bu yüzden doğa sporlarını yalnızca bir vücut sporu olarak ele almak yanlış olur. Doğa öylesine sonsuz bir kaynaktır ki, onda herkes kendini çeken bir şeyler bulabilir. İnsanın doğayla sportif bir ilişkisi olmasa bile, içgüdüsel olarak, doğa yalnızca görsel ve duyuşsal olarak da onu tatmin etmeye yetecektir. Gören gözler ve tadabilen ruhlar için doğa en büyük öğretilerdir.

Doğa sporlarının özü gereği içerdiği risk ve tehlike faktörleri, kişinin her zaman ve her koşulda hazır olmasını gerektirir. Bu yüzden iyi bir doğa sporcusu kararlı, disiplinli, özgüvenli, gözlem yeteneği olan, analiz yapabilen, inisiyatif kullanabilen, kısacası her koşulda kendine yetebilir biri olmak zorundadır. Kendi gibi güçlü karakterli ekip arkadaşları ile birlikte daha da güçlenir ve çok daha zorlu mücadelelerin altından kalkabilir.

İlk bakışta insanla doğa arasında gibi görünen bu ruhsal ve fiziksel mücadele aslında insanın kendi içindedir. Doğa yalnızca bir seyircidir; oğullarının kendilerini aşmak için giriştikleri bu onurlu mücadeleyi gözleri gururla parlayarak seyreden doğa, bu büyük savaşında oğlunun yanındadır. Onun tüm ihtiyaçlarını karşılar, güneşle, yıldızlarıyla, yağmuruyla, rüzgârıyla oğlunun yanında olduğunu fısıldar. Kazanan ya da kaybedenin olmadığı bu savaştan insanoğlu, kendisiyle ve dostlarıyla omuz omuza çıkar. Doğada yapılan

her etkinlikten sonra insan, yeni tecrübeler ve daha geniş bir bakış açısıyla geri döner, doğayı, insanları ve kendisini daha iyi tanır.

Doğanın bu huzurlu ve dingin ortamında doğa sporcuları diğer insanlardan daha fazla kendileriyle başbaşa kalırlar ve kendilerini daha iyi tanırırlar. Bu yüzdendir ki, doğa sporcularının çoğu tasavvufa ve zen budizmine; temelinde kişinin gerçeği kendisinde araması olan düşünce sistemlerine ilgi duyar. Bu yaşama sanatlarında belirli bir kuram ve öğreti yoktur, yalnızca içten gelen bir biliş vardır. Bazardan beri insandan hiçbir şey saklanmamıştır. Kendisidir kişinin gerçeğe gözlerini kapayan ve yine kendisidir sonunda açabilen. Özgürlüğüne düşkün doğa sporcusu, doğanın huzurlu ortamındaki iç hesaplaşmaları sonucunda aradığının kendisinde olduğunu anlar.

Doğa sporları aslında doğayla uyum içinde yaşamayı öğrenmiş gezgin ruhlu insanların daha iyiyi ve mükemmel arayışlarının bir dışı vurumudur. Günler hatta haftalar süren zorlu bir uğraşından sonra zirveye ulaşmak, bir kanyonun aşmak ya da bir mağaranın sonunu bulmak elbette ki yoğun bir duygudur ve insanın kendine olan güvenini ve saygısını artırır. Ama sıradan sporcular gibi bunu bir yarış ve üstünlük meselesi haline getirmek bu duygu yoğunlaşmasının değerini azaltır, saygınlığını yitirtir. Sıradan bir dağcı, zirveye ulaştığında bunu o dağı fethetmek, yenmek olarak yorumlar ve kendisine daha zorlu bir dağ, bir rakip arayışına girer. Gezin ruhlu gerçek bir sporcu ise bunu o dağla olan dostluğunun sarsılmaz bir biçimde pekişmesi olarak görür ve yeni ve iyi dostlar edinmek için yükseklikleri arar.

Doğa sporları da sanat gibi, edebiyat gibi, kişinin kendisini tanımasına yardım eden bir okuldur. Bir heykeltıraş için bir taşı ya da ağacı yontarak kendisinden bir şeyler yaratması neyse, gerçek bir doğa sporcusu için de dağlara tırmanmak, kanyonları aşmak, tepelerden uçmak aynı şeydir. Nasıl bir heykeltıraş sanatçı ruhundaki fırtınaları elleriyle dindirirse, bir doğa sporcusu da serüvenci ruhundaki tehlikeye susamışlığı ve merak duygusunu dağlara tırmanarak, mağaralara girerek, kanyonları aşarak doyurur. İkisi de farklı yeteneklerle donatılmış gelişmiş ruhların gerçeği arayışlarındaki kendilerine has yaratıcılıklarının ürünleridir.

Doğanın ve varoluşun özünü kavrayamamış insanlar için doğa, alt edilip başında zafer çığlıkları atılacak bir rakiptir, gerçek bir doğa sporcusu için ise, arayışın cevabına giden yoldur.”

Dağları alt edilmesi gereken bir rakip olarak değil, onun yüce gövdesinde kendimi geliştirebileceğim bir varlık olarak algıladım her zaman. Dağcılık da, gezginlik de hayatıma o kadar çok şey kattı ki; onlarsız herhalde çok eksik kalırdım.

1994 - Kar Leoparı unvanı, 1995 - Everest tırmanışı, 1996 - Yedi Zirveler tırmanışları ve Kalimantan'daki Camel Trophy'den sonra 1997 yılında, hayatımın en muhteşem yolculuklarından birini gerçekleştirdim; yıllardır hayalini kurduğum karadan bir doğu yolculuğu... Motosikletimle İstanbul'dan yola çıkıp 4 ayda, ilk bölümü kız arkadaşım ile birlikte olmak üzere Türkiye, İran, Pakistan, Hindistan, Nepal ve Sikkim'i gezdim, sonra da Tibet'e geçerek dünyanın 6. yüksek dağı Cho Oyu Dağı'na tırmanıp olağanüstü anılar biriktirerek evime, her zorlu tırmanıştan ve seyahatten sonra dinlenmek ve yaralarımı sarıp yeni yolculuklar için güç topladığım kaleme geri döndüm.

Bu uzun yolculuğu anlattığım; *Asya Yolları, Himalayalar ve Ötesi* adlı 4. kitabımın Son Söz'ünün bir bölümünü de sizlerle paylaşmak istiyorum;

Şu son dört ayda öyle çok şey yaşadım ki. Çok iyi otellerde kaldığım gibi, Budist ve Hindu tapınaklarında da yattım, sokaklarda da geceledim. Pek çok değişik lezzet tattım. Yeni insanlar, yeni kültürler tanıdım. Budist manastırlarında rahiplerle sabah güneşinden önce kalkıp, onlarla birlikte sabah puja törenlerine katıldım. Sikkim'da bir sabah, Budizm'in ruhani lideri Dalai Lama'dan inisiyasyon aldım. Japon Budistlerin etkileyici davullarının eşliğinde "NA MU MYO HO REN GE KYO" sözcüklerini defalarca tekrarlamalarını izledim, hatta onlara katıldım, tempo tuttum. Hindu tapınaklarında, rahiplerle müzik eşliğinde; "HARE RAM HARE KRISHNA" çektim. Müslüman camii ve türbelerinde, imamın güzel sesiyle okuduğu ALLAHU EKBER ALLAHU EKBER diye başlayan ilahileri dinleyip kendimden geçtim. Motosikletimle 21.000 kilometre yol yaptım, altı tane ülke gezdim. 8.201 metrelik Cho Oyu dağının belki de bu sezondaki en hızlı tır-

manısını yaptım. Sih, Jain, Bon, Zerdüş, Bahai, Hindu, Müslüman ibadethanelerini gezip, bu dinlerin izleyicileriyle sohbet ettim, ibadet yöntemlerini izledim, bir süre özel hayatlarına misafir oldum.

Görünüşteki bütün farklılıklarına rağmen, bunların hiçbiri bana özde farklı gelmedi. İnanışlar, yöntemler, kullanılan malzemeler, renkler, sesler ne kadar farklı olsa da, insanlar hep aynı gözlerle, mırıldandıkları sözler ne kadar farklı olsa da, aynı dudak hareketleriyle, giriş kapısı ne kadar farklı boyut, renk ve tarzlarda olsa da, aynı dudak, el ve yüz sürmeyle ve yüzlerinde aynı ifadeyle ibadethanelerine girdiklerini gördüm. Budizm'in OM MANI PADME HUM'u, Hinduizm'in OM'u, ve HARE RAM-HARE KRİŞNA'sı, bizim güzel besmelemiz, Jainizmdeki aşırı vejeteryenlik ve yaşayan hiçbir canlı varlığa zarar vermeme felsefesi olan AHİMSA, Musa'nın on emri, Hristiyanlıktaki İsa'nın, hepsi birer günahkar olan insanların uğruna çarmıhta can verdiği düşüncesi, Zerdüş'ün evrene egemen olan iki karşıt gücü, iyilik ve kötülük ve bunların kişilik kazandığı Ahura Mazda'sı ve Ahriman'ı, Bon dininin kutsal mantrası; OM MA TRI MU YE SA LE DU, Sihlerin mistik İslamla Hinduizm arası görüşü, Bahai'lerin insanlığı birleştirme yolundaki öğütleri; hepsi aynı arzunun, duygunun farklı şekillerdeki tezahürleri gibiydi...

Hiçbiri bende evrensel olduğu duygusu uyandırmadı. Her biri tartışmasız olarak son derece pozitif ve her birinden öğrendiğim öyle çok şey var ki. Ancak hepsi de, sanki dünya üzerindeki belirli bir grubun, bir kavmin, bir dönemin, ya da bir bölgenin insanların ihtiyaçlarına göre özel olarak hazırlanmış reçeteler gibi geldi bana. Oysa ben Evrensel Doğru'yu bulmak istiyorum. Dünyanın herhangi bir coğrafi bölgesinde doğduğum için, yaşadığım bölgedeki genel geçer kabul gören, ancak dünyanın başka yerlerindeki insanların haberi bile olmadığı bir sistemi, Evrensel olarak kabul etmek bana zor geliyor. Aynı şekilde dünyanın başka yerlerinde, Türkiye nüfusunun beş katı, on katı sayısınınca insanın takip ettiği, hatta uğruna savaşlar verdiği kendine özgü uygulamaları olan dinsel sistemler de, bana göre evrensel olmaktan çok uzak.

Bu konuda Hintli ermiş Krishnamurti'nin; Gerçeğin yolu olmayan bir ülke olduğu ve hiçbir yolun, dinin, mezhebin, kişiyi Gerçeğe ulaş-

tıramayacağı düşüncesini kendime daha yakın buluyorum. Krishnamurti'ye göre Gerçek; sonsuz, koşulsuzdur, herhangi bir yolla ulaşılamaz ve ona giden bir yol organize edilemez. Birisini ya da bir öğretiyi izlediğiniz anda, Gerçeği izlemeyi bırakıyorsunuz demektir.

Krishnamurti'nin öyküsüyle üniversite yıllarımda tanışmıştım ve hep çok ilginç bulmuştum; 13 yaşında, Madras yakınlarında sahil kenarında bir yerde yaşarken, teozofistler tarafından inanılmaz duru ve saf bir aura'ya sahip olduğu fark edilir ve onun Maitreya için ya da daha açık adıyla, gelecekteki öğretici için uygun bir araç olabileceği düşünülür. Gelecekteki kutsal görevi için çocuk, Doğu Yıldızı adı verilen ve Maitreya'nın gelişini hazırlamak amacıyla kurulan grup tarafından uzun ve ciddi bir eğitime tabi tutulur. Genç adam 34 yaşına geldiğinde, büyük gün için Hollanda'da, dünyanın her yerinden teozofistlerin katıldığı bir toplantı yapılır. Beklenenin aksine, Krishnamurti kendisini Maitreya olarak ilan etmez, aksine Doğu Yıldızı'nı ve misyonunu sona erdirir. Herkesi şaşırtan konuşmasında, gerçeğe giden hiçbir yolun olmadığını söyler ve insanları özgürlüğe çağırır. İnsan ancak özgür olursa bütün sınırlamalardan kurtulur. Özgürlük, insana sonsuz mutluluğu ve koşulsuz olarak kendini algılamayı verir.

Özgürlük, ne kadar güzel bir söz, ne kadar güzel bir anlam. Özgürlük, özgürlük, özgürlük... Bu kelimeyi tekrar etmek bile bana büyük bir zevk veriyor. Büyük önderimiz Atatürk'ün her söylediğini seviyorum ama çalışma masamın önünde yalnızca bir sözü yazar; "Özgürlük ve bağımsızlık benim karakterimdir."

Gezdiğim süre içinde, insanların Tanrıları adına yaptıkları ibadethaneleri, özel bir ilgi ve merakla izledim. Sihlerin, Amritsar'daki Altın Tapınağının güzelliğine hayran kaldım. Bodh Gaya'da, güzellikte ve ihtişamda birbiriyle yarışan, değişik ülkelerin Budist tapınaklarını hayranlıkla seyrettim. Khajuraho'da bin yıllık Hindu tapınaklarının, inanılmaz detaylı işçiliğine şaşırdım. Gwalior kalesinde, kayalara oyulmuş dev antik Jain heykellerini gördüm. Şiraz'daki Şah Çerağ'ın güzelliğinden büyüledim. Bahai'lerin Delhi'deki, Zerdüşt'lerin Yazd'daki, Bon rahiplerinin Sikkim'deki tapınaklarını gezdim. Ancak bu muhteşem dini-kutsal yapıları seyrederken, gezer-

ken, içimde Tanrısallık-kutsallık değil de, Şah Cihan'ın, güzel karısı Mümtaz Mahal anısına yaptırdığı Taj Mahal'in mimarının becerisine duyduğum hayranlığa benzer şeyler duydum.

Benim gözümde, ne kadar etkileyici, güzel, ihtişamlı olursa olsun, insan yapısı bir ibadethane, ancak mimarının yeteneklerini ve ait olduğu toplumun kültürünü onurlandırıyor. Yoksa Tanrısal varlığı, Tanrısal güzelliği ifade etmekten çok uzak. Tanrı'nın, insanların inşa ettiği bir evi olabileceğini, ya da Tanrı'nın diğer yerlerden daha fazla bu ibadethanelerde olduğunu, ya da buralarda Tanrı'ya daha yakın olunabileceğini kabul etmiyorum. Benim gözümde Onun yüce dağları, engin denizleri, sonsuz ormanları, can veren nehirleri, mevsimleri, ısıtan güneşi, uçsuz bucaksız otlaklarda koşturan zebra sürüleri, kükreyen vahşi aslanları, dev balinaları, yıldızları, güneşi, sonsuz uzayı var. Tanrı'nın yarattıkları ya da özünden vattığı doğa - evren apaçık gözümün önündeyken, ben insanın kendisinden başka, insanın inşaa ettiği - ürettiği hiçbir şeyi kutsal kabul edemiyorum.

Herhangi bir ibadethanede ibadet ediyor, dua ediyor olmanın, benim düşünceme göre tek bir avantajı var. Bir toplum içindeki insanların düzenli olarak biraraya gelmesini sağlayıp, sosyal sistemin düzenli işleyişini sağlıyor olmasını, bu konunun dışında tutuyorum. Dünyanın her yerinde ibadethaneler, genellikle aynı duygu ve düşünce içindeki insanların biraraya geldiği-dua ettiği ve sonuçta pozitif duygu ve düşünce ürettiği yerler. Dolayısıyla bu ortamlarda dışarıya göre daha fazla pozitif enerji bulunuyor. Ancak bunun Tanrı'nın varlığıyla bir alakası yok. Ortamdaki pozitif enerji yoğunluğunu, ibadethaneye gelen ve buradaki herhangi bir dinsel-kutsal objeye, resme, heykele kendini yoğunlaştırarak dua eden insanlar oluşturuyor. Pozitif enerji bakımından yoğun bir ortamda da, elbette ki insanlar kendilerini daha huzurlu, dingin, rahat hissediyorlar. Eğitimle, kültürle, alışkanlıklarla, bu yönde şartlandırılmış olmalarının da, burada önemli bir etken olduğunu düşünüyorum. Camiye, tapınağa, kiliseye, sinagoğa, insanlar Tanrı'ya daha yakın olmak düşüncesi ve niyetiyle gidiyorlar ve kendilerini bu yönde motive ediyorlar. Sonuçta da hem bu ön şartlanmanın hem de zaman içinde diğer insanlar tarafından söz konusu ibadethanede üretilen ve

gün be gün biriken pozitif enerjilerin yoğunluğu sayesinde, insanlar kendilerini ibadethanelerinde daha huzurlu, hatta Tanrı'ya daha yakın hissediyorlar. Bu konuda güzel bir örnek de, Sihizm'in kurucusu Guru Nanak'ın Kabe'yi ziyareti sırasında, ayakları Kabe'ye dönük bir şekilde uzandığı için uyarıldığında; özürlü dileyerek, "Bana uzanırken ayaklarımın Tanrı'ya dönük olmayacağı bir yön gösterebilirseniz o yönde yatarım" dediğini anlatan hikâyedir.

Bence Tanrısallığı, günlük yaşamın mucizelerinin ötesinde aramaya hiç gerek yok.

Her şey ve her yer, burası ve orası özde aynı, ve aslında hepsi bir...

Asya Yolları, Himalayalar ve Ötesi - 1997, sayfa 224-227

Bu süreçte özgür iradem ve içgüdüsel yatkınlığımla da bir yandan vatanıma ve milletime her fırsatta hizmet etmeye gayret ettim. Katıldığım bütün yurt dışı tırmanışlarında Türk Bayrağı'nı en yüksek zirvelere, bunun ne kadar önemli bir görev olduğunu bilerek, sorumluluğunu her an hissederek taşıdım. Ülke mi temsil ettiğim her etkinlikte, dağlarda olsun, Camel Trophy'de olsun, arama kurtarmada olsun, seminerlerimde olsun, milletimin asil değerlerini bir an bile aklımdan çıkarmadım. Her bulunduğum ortamda, kendimi Türk Milleti'nin bir temsilcisi olarak gördüm ve temsil ettiğime inandığım bu asil millete layık olabilmek için her şeyime büyük özen gösterdim. Bunca zaman gözlemediğinizi düşündüğüm hayata karşı dik durmaya özen göstermem, bir delikanlı efelenmesi değil, atalarımıza layık olma çabamdandır...

Kişisel gelişim sürecimde, içinde bulunduğum gruplarda her zaman en atılgan karakterlilerden biri oldum ve üst düzeyde sorumluluk aldım. Bir şey yapılması, harekete geçilmesi gerektiğinde; zorluğunu-kolaylığını, zahmetini-eziyetini, ödülünü-bedelini düşünmeden bir görev insanı olarak, sadece yapılması gerekeni yapmaya programlanmış doğuştan getirdiğim özelliklerim gereği, bir adım öne çıkan ilk serdengeçtilerden oldum. Bazen bir takımdaş olarak, bazen de bir lider olarak; ama her zaman büyük, güçlü ve seçkin bir takımın, diğerlerinden ne daha önemli ne de daha önemsiz, ne daha değerli ne de daha değersiz

bir parçası olduğumu hiçbir zaman unutmadan; sadece bana verilenler gereği, bir an bile tereddüt etmeden ve hiçbir pişmanlık duymadan, en önde koşan, en hızlı tırmanan, en kıvrak düşünen ve en kolay kendini feda edebilenlerden olduğumun farkında, sadece yapmam gerekenleri yaptım. Allah'a şükürler olsun ki; bana güvenenleri hiçbir zaman ve hiçbir yerde hayal kırıklığına uğratmadım, utandırmadım. Çünkü hayatım boyunca; *"her zaman benden beklenenden fazlasını yapmak"* kuralımla hareket ettim ve bunun maliyetine de baştan razı oldum, hiçbir zaman da sorgulamadım. Dağlarda, doğada, uzak coğrafyalarda, motosikletimle aştığım zorlu geçitlerde, açık denizlerde, bin türlü arama / kurtarma çalışmasında ne kadar riskli süreç varsa yaşadığım, her zaman korunduğumu hissederek yaşadım.

Bir Hayalin Peşinde adını verdiğim 3. kitabımı; *"hayallerini bir gün gerçekleştirecek gücü ve cesareti kendinde bulanlara"* ithaf ettim ve o kitabın en başına da Goethe'nin ünlü sözünü yazdım; *"Neyi yapabiliyorsan ya da yapabileceğini hayal ediyorsan başla; cesaretle deha, güç ve büyü de vardır."*

Aklım ermeye başladığından bu yana sürekli yeni bir şeyler öğrenmeye, kendimi geliştirmeye çabaladım. Ve hayallerimin peşinden koştum. Durmadan, dinlenmeden, yorulmadan ve pes etmeden hep aradım, aradım ve aradım...

Her şeyi bilmek, her şeyi görmek, her şeyi yaşamak, her şeyi tatmak istiyorum, bu mümkün olamayacağına göre, elden geldiğince çok şey görmeye, bilmeye, yaşamaya, tatmaya, duymaya, koklamaya çalışıyorum. Yaşamda kendime koyduğum bir erek var; Ruhumu mümkün olduğunca zenginleştirmek ve bilinç düzeyimi yükseltmek, önce bencil benliğimi tatmin etmek için, - ki ruhsal gelişimimi takip edebilmek benim en büyük mutluluğumdur -, sonra da günün birinde farkına varabilmeyi umut ettiğim misyonumu bilinçli olarak gerçekleştirmek için.

Bir Dağcının Güncesi - 1992, sayfa 50.

24 yaşında gencecik toy bir adamken bile bu yaşamdaki misyonumu bulmanın peşindeydim, aradan geçen 15 yılda belki de birçoğumuzun bir ömürde yaşadığından fazla şey yaşadım. 40

yaşıma yaklaştığım bu günlerde yine aynı şeyi anıyorum ve biliyorum ki bulacağım da...

Buradaki varlık sebebimi bulmadan ve bilinçli olarak gerçekleştirmeden ayrılmayacağım bu dünyadan.

İnşallah...

SORUMLULUK ANLAYIŞIM

Köklerim ve yetiştirilme tarzım, içimi hep vatan sevgisi ve vatan hizmet sorumluluğu ile doldurdu. Üniversiteden mezun olduğum ve ilk yüksek irtifa tırmanışımı gerçekleştirdiğim 1992 yılından bu yana, Türk Bayrağı'nı (**Ek: 8**) Pobeda gibi, K2 gibi dünyanın en zorlu 7.000 metrelik, 8.000 metrelik zirvelerinde ilk kez dalgalandırırken de, 1994 yılında "Kar Leoparı" unvanını alırken de, 1995 yılında Everest Dağı'na tırmanan ilk Türk ve dünyadaki ilk Müslüman dağcı olurken de, daha 28 yaşındayken "Yedi Zirveler" projesini tamamlayan dünyadaki 46. ve en genç dağcı olurken de, 1996 yılında Kalimantan'da ekip arkadaşım ile birlikte ülkemizi temsil ettiğim Camel Trophy'de "Takım Ruhü" değerlendirmesinde dünya ikinciliği elde ederken de ve 1996 yılında kurduğumuz AKUT derneğinde, dostlarımla birlikte dağların tepelerinde, depremlerde, sellerde can kurtarmak için korkusuzca genç bedenlerimizi tehlikelere atarken de, hep aynı vatan ve millet sevgisi ve sorumluluk anlayışı ile hareket ettim. Bu sayede hem ülkeme ve insanıma hizmet ettim, hem de kendi ruhumu besledim, huzur buldum ve böylece büyüdüğümü, geliştiğimi, olgunlaştığımı, insan olduğumu hissettim...

24 yaşındayken günlüğüme aşağıdaki düşünceleri not etmiştim;

Çocukluğumdan beri düşünsel-ruhsal gelişimimi izlemekten büyük zevk alırım. Daha ilkokula bile gitmezken, benim için olunması gereken insan tipi, yalan söylemeyen insandı. Beş-altı yaşlarımdayken

yalan söylememek benim için çok önemliydi ve buna çok dikkat ederdim. İlkokul ve ortaokulun başları; arkadaş ilişkilerinin biraz daha farklılaştığı, sosyalleştiği bir dönem. İşte bu dönemde yalan söylememeye, başkalarının arkasından konuşmamayı da ilave ettim kafamdaki doğru insan tipine. Lise çağlarında ise dürüstlük kavramına ulaştı bu yol. Böylece, ideal insan, yalan söylemeyen, başkalarının arkasından konuşmayan, açık sözlü ve dürüst insandı. Ben de kendimi mümkün olduğunca bu çizgide tutmaya çalıştım. Sonra üniversite yılları... Doğa sporlarıyla tanıştım, kitap okuma ve müzik zevkim iyice şekillenmeye başladı ve şansına çevremde hep doğru insanlar oldu. Dürüstlüğün son aşama olduğunu zanneden ben, asıl olunması gereken şeyin erdemli insan olduğunun farkına vardım. Bu aşamalar tesadüfi olmadı elbette. Çevremi iyi gözlediğim için sürekli eksiklikleri - yanlışlıkları ve doğruları akıl ile tartarak seçimimi yaptım. Ne yazık ki bu seçimlerin hepsi, yanlış görüp doğrusunu seçme yoluyla oldu; belki başka bir dünyada çok daha kolay olabilirdi.

Lao Tzu, Konfüçyüs gibi bazı Çinli bilgelerin insanların doğal olarak erdemli oldukları eski günlerden bahsettiklerini okumuştum bir yerde; "yaşamın tam olduğu çağlar" diye ifade ettikleri bu dönemde insanlar, belli bir görevi yerine getirdiklerini düşünmeden dürüst ve erdemliymişler. Birbirlerini seviyorlar ama bunun insan sevgisi olduğunu bile bilmiyorlarmış. Güvenilirlermiş ama bunun samimiyet ve iyi niyet olduğunu bilmeden vererek ve alarak özgürce yaşıyorlarmış ama cömert olduklarını bile bilmiyorlarmış. Biraz fazla iyimser oldu sanırım, belki de böyle çağlar hiç olmamıştır. Belki de yalnızca Çinli bilgelerin zihinlerinde var olmuştur. Her neyse, bizim dünyamızda, benim aklım bunları bu sırayla yaşamak zorundaydı.

Erdem kavramı yaklaşık son altı aya kadar benim için ulaşılabilir en üst noktaydı, ancak son aylarda erdemim de üstünde olması muhtemel yeni bir düşünce şekillenmeye başladı zihnimde: Misyon düşüncesi. Buna göre yaşamda herkesin kendi çapında, kendi potansiyeline uygun insanlığa karşı bir misyonu ya da misyonları var ve bizim yapmamız gereken şey, bir an önce bu misyonun ne olduğunu bulup onu gerçekleştirmeye çalışmak.

Hint felsefesinde, buna benzer bir düşünce bulmuştum, Dharma düşüncesi: Dharma (yasa), ideal adaletin gerçekleşmiş halidir. Kendi doğruluk yolunda ilerleyen her olay, her varlık, Kozmos'un düzenine katkıda bulunur.

Ancak çoğu insan için bu misyon son derece belirsizdir ve insanın farkında olmaksızın gelişir, belli bir yerde belli bir zamanda olmak, belli bir şekilde davranmak ya da belli bir yerde ölmek gibi. İnsanlığın varoluşundan bu yana olan gelişimini bir zincir olarak düşünürsek, pek çoğumuz doğum, yaşam ve ölüm süreci içinde farkında olmadan yaptığımız şeylerle, bu zincirin çok önemsiz gibi görünen ama aslında en önemli halkasından hiç de daha az önemli olmayan bir halkasında mütevazı bir yere sahibiz.

Dharma'yı bireye uyguladığımızda Svadharmayı buluruz. Bu şekilde; Dharma, yani evrensel yasa; Svadharmaya yani, doğal eğilimiyle uyumlu olmak üzere her bireye ait belirli bir göreve dönüşür. Bazı seçilmiş ruhlar, kendi başlarına birer halka oluşturacak potansiyele sahiptir. Çoğu biliminsanı, filozof, lider, kâşif, sanatkâr gibi özel ve üstün yetenekli insanlar bu gruba dahildir. Bu tür insanların insanlığa karşı misyonu son derece açık ve belirgindir. Geçmişe baktığımızda, tarihe damgasını vurmuş dediğimiz insanları hemen görebiliriz. Çoğunluğu oluşturan sıradan insanlar ise, farkında olmadan gerçekleştirdikleri ve bize son derece önemsiz gibi görünen misyonlarıyla insanlık zincirinin halkalarındaki yerlerini alırlar.

Eski Hindistan'ın en büyük destanı Mahabharata'nın bir bölümü olan Bhagavad Gita şöyle der: "Ve görevini (Svadharması) yerine getir, alçakgönüllü olsa da, büyük olmasa da, başka birininki olmasındansa, kişinin kendi görevinde ölmesi yaşamdır, başkasınınkindede yaşamak ölümdür." Her bireyin kendine özgü bir doğal yasası vardır ve her birey varlığının kusursuz durumunu elde etmek için rolünün bütün gereklerini yerine getirmelidir.

İnsanlık zinciri o kadar kesin ve belirlidir ki, geçmişte yaşayan bir tek filozofun düşüncelerini yok etsek ya da bir tek savaş yapılmamış olsa, o olayı takip eden bütün insanlık tarihi değişirdi. Bilim buna "Kelebek Etkisi" diyor; Japonya'da bir kelebeğin kanat çırpışının, Amerika'da fırtınaya sebep olması. İnsanlığın, varoluşundan

bu yana yaşanan her şeyin bu günkü durumumuzda bir payı vardır. En önemsiz gibi görünen bir değişiklik, kendinden sonraki tarihte değişikliğe yol açar. Sonuç olarak; yaşanan her şey, bugünkü durumumuzun varolması için yaşanması gereken şeylerdir. Bu düşünceyi iyice daraltıp, yalnızca bir tek insana da uygulayabiliriz. Her insan, yaşamı boyunca yaptığı bütün iyi, kötü, güzel, çirkin, erdemli, erdemsiz davranışlarının toplamının ürünüdür. Bir tek hatasını ya da iyi davranışını yapmamış olsaydı artık o insan değil başka bir insan olurdu. Bu yüzden yaşamda hiçbir zaman pişmanlık duymamak gerekir, sadece ders almak yeterlidir. Bizler tüm davranışlarımızın ve seçimlerimizin ürünleriyiz, "Keşke o zaman böyle yapmamış olsaydım" dediğimiz davranışlardan bir tekini bile yapmamış olsaydık bugünkü kendimiz olamazdık. Geçmiş değiştiremeyiz ancak ondan ders alarak daha doğru ve sağlıklı bir gelecek kurabiliriz.

Orhan Hançerlioğlu "*Öğrenmek benim mutluluğumdur*" demiş. "Düşünsel gelişimimi görmek" de benim mutluluğum ki bu da öğrenmek ve öğrendiklerimi yorumlayıp uygulamaktan geçiyor.

Benim, (şimdilik) beş aşamalı düşünsel gelişimimdeki her bir aşama, kendinden önceki aşamaların üzerine kurulan bir düşünce sistemi olarak gelişti. Benden daha zeki ve daha iyi gözlemleyen biri için elbette daha hızlı ve kolay olabilirdi, ancak benim için, sonrakine ulaşmadan önce bir önceki yaşanmak zorundaydı.

Bir Dağcının Güncesi - 1992, sayfa 41-43.

Her zaman bir görev insanı olduğuma inandım ve yaşamım boyunca birçok görev üstlendim. Yaşamımdaki kişisel tatminimin önemli bir bölümü buradan geldi.

Oldukça ilginç ve tanımaya değer bir karakter olarak gördüğüm Gurdjieff'in, hayatı boyunca sürdürdüğü arayışı sonucunda ulaştığı sonuca göre; insanın yeryüzündeki varoluş sebebi, hayat tarzıyla, çok yüksek amaçlar için gerekli tözleri, enerjileri üretmektir; başka bir deyişle, enerjilerin dönüştürülmesidir. *Beelzebub* adlı kitabında dile getirdiği gibi; insan, ya yeryüzündeki varoluşunun sebebi olan belirli bir görevi yerine getirecek, ya da aynı sonuçları istese de is-

temese de, kendisine rağmen doğuracak bir biçimde yaşamak ve ölmek zorunda kalacaktır. Burada, Krishna'nın Arjuna'ya söylediği bir sözü araya sokmak istiyorum. "... herkes çaresiz bir şekilde kendi karmasına bağlı hareketlere sürüklenir." Gurdjieff'e göre, bir amaç için yerine getirilen bilinçli eylemler, belirli bir tözün, enerjinin ortaya çıkmasını sağlar. Bu enerjinin bir bölümü, o eylemin gerçekleşmesi için harcanır, bir bölümü amaç her ne ise onun için saklanır, diğer bir parçası ise, kişinin iç gelişimi, tinselleşmesi, mükemmelleşmesi için kullanılacaktır.

Gurdjieff'e göre, bu dünyada gerçekleştirilmesi gereken bir "yapıt" vardır ve bunu yerine getirmek için bazı insanlar gerekli anlayış düzeyine ulaşmalıdır. Yapmamız gereken şey, üretkenlik kapasitemizi enerjiye dönüştürmek ve "yapıt"a, "sistem"e katılmaktır. Daha güçlü olanların diğerleriyle paylaşması gerekir. Maneviyatı güçlü insanların, pozitif enerjilerini diğer insanlarla paylaşmaları gibi. Buradaki temel ilke, insanın bu görevi yerine getirirken, hem diğer insanlara hizmet etmesi, hem de kendi ruhunu kurtarmasıdır.

Asya Yolları, Himalayalar ve Ötesi - 1997, sayfa 216-217.

Bu inanç her türlü zorlukla, her türlü tehlikeyle daha kolay başa çıkmamı sağladı. Hem düşüncelerimi belirli bir çizgide tuttu, hem de eylemlerimi korkusuzca yapmamı sağladı. Belki biraz da bu inanç sayesinde korkusuz oldum. Kendi ruhumun mutluluğu diğer insanların mutluluğuyla hep aynı yerde buluştu ve geleceğin belirsizliğinden kaynaklanan korkuları benden uzak tuttu.

Japon savaş stratejilerinde, yalnızca ustaların uygulayabileceği "sutemi" adı verilen "feda etme tekniği" diye de tanımlayabileceğimiz bir zihinsel duruş vardır. Bunda başarılı olabilmek için egoyu tamamen kontrol altına alabilmek, büyük bir zihinsel hazırlık yapmak ve hedefe tam olarak odaklanmak gerekir. Kazanmak veya düşmanı yenmek olarak tanımlayabileceğimiz hedefe ulaşabilmek için, her birimizde doğuştan varolan "hayatta kalma ve bedensel bütünlüğü koruma içgüdü"nü bilinçli bir şekilde bastırmayı ve amaca ulaşmak için yaralanma, zarar görme hatta daha da kötüsünü kabullenmeyi gerektirir. Bu noktaya ulaşan savaşçı, hedefini kendi varlığından daha değerli gördüğü

için, o hedefe ulaşmak için kişisel güvenliği ile ilgili her türlü düşüncüyü bir kenara bırakır ve yalnızca kazanmayı düşünür. Bu seviyedeki bir savaşçıyı alt etmek çok ama çok zordur.

Yapılması gerekene o kadar odaklanırım ki, süreçteki sıkıntıları, engelleri, zorlukları görmem bile. Dosdoğru hedefime doğru giderim. Yapılması gerekenle arama ne girerse girsin, onları sadece çözülmesi gereken bir problem olarak ele alırım ve eninde sonunda mutlaka çözerim.

Her birimiz ortalama 70-80 yıl süresince, geçmişinde yüz binlerce yıllık bir yaşam tecrübesi bulunan ve gelecekte de muhtemelen en az bu kadar daha var olacak olan bir türün temsilcisi olarak yaşıyoruz. Kendi küçük pencereğimizden baktığımızda, bu yüz binlerce yıllık tarihin anlamını kavrayamayıp, birkaç on yıldan oluşan kendi kısacık hayatımızı, tarih okyanusunda bir damla kadar olmasına rağmen, her şeyin merkezi gibi algılıyoruz. İlgüdüsel olarak türümüzün devamını sağlamak için yapmamız gerekenleri yapıyoruz. Ancak bütün zekâmıza ve kapasitemize rağmen, çoğumuz bunu bilinçli olarak kurgulamıyoruz bile. Doğuyoruz, geliyoruz, ürüyoruz, yaşıyoruz ve ölüyoruz. Yaşam adını verdiğimiz bu sürecin nasıl geçtiğinin ya da nasıl geçmesi gerektiğinin çoğumuz farkında bile değiliz. Çoğumuz, Sartre'ın "*kazayla doğmuş, yanlışlıkla yaşayan ve bilgisizlik içinde ölen insanı*" gibi geçip gidiyoruz bu dünyadan.

İnsanoğlunun bu dünyayı paylaştığı diğer canlılardan en büyük farkı, yaşamı süresince öğrendiği tecrübelerini, kendinden sonraki kuşaklara, onların da teker teker tecrübe etmelerine gerek kalmadan doğrudan aktarabilmesidir. Bir kurt yavrusu, yalnız geçireceği ilk kışı sağ salim atlatabilmek için, annesinin bildiği bütün avlanma, savunma, saklanma tekniklerini, kendisi deneyerek öğrenmek zorundadır. Anne kurt ne kadar tecrübeli olursa olsun, yavru, her şeyi en başından teker teker denemek zorundadır.

İbni Rüşd, insanlığın ortaklaşa düşünüşünden söz eder; insan ölür, insanlık kalır. İnsan şu kısa ömründe çok şey öğrenemez ama, insanlığın ortaklaşa ürettiği düşünün ulaşamayacağı sınır yoktur.

Şimdi, kendi küçük pencereğimizden bir adım geriye açalım ve dünyaya öyle bakalım. Önce yakın tarihimizden bir örnek; 1930 yılı,

Menemen. Kubilay adlı yiğit bir yedek subay, bile bile gencecik boyunu kör bıçaklara teslim ediyor ve bu asla boşuna değil. Türk toplumu bu yiğit subayın fedakârlığından alması gereken mesajı hemen alıyor ve ordumuz yapılması gerekeni yapıyor. Öğretmen olan Kubilay'ın anısına Menemen'de bir heykeli dikiliyor ve bugün ders kitaplarında, yiğit Kubilay'ın, nasıl yobazlara karşı korkusuzca direndiği anlatılır. Bir bireyin ölümü, onun toplumunun fark etmesini sağlıyor.

Şimdi birkaç adım daha geriye gidelim. 1600 yılı, 17 Şubat, Roma. Karanlık, dogmacı kilisenin görüşlerine karşı olduğu için, dinsizlikle suçlanan Giordano Bruno, Çiçek meydanında canlı olarak yakılır. Bruno hayatı boyunca, kilisenin dayattığı dogmalara karşı, diyalektik düşünceyi ve bilgilerin, akıl ve deney üzerine temellenmesi gerektiğini savunur. Aristo'yu eleştirir, Koperniğin güneş sistemi prensiplerini benimser. İnsanı, yaradılışın merkezine koyan dini görüşü, teorileri ile sarsan Kopernik'i de mahkum eden kilise, özgür düşüncelerden çok uzaktır. Engizisyon yedi yıl boyunca Bruno'yu zindanda tutar, işkence yapar, sonra da öldürür. Gerçekler uğruna korkusuzca işkenceye ve ölüme direnen Bruno, bugün özgür düşüncenin bir sembolüdür. İnsanlığın bu çok önemli dersi alması için, Bruno'nun ölmesi gerekiyordu. Ve ders yerini bulur, önce onu yakan insanlık sonra heykelini diker.

Bir de iyice geriye gidip, bir daha bakalım insanlığa. Kafkaslar da sarp bir dağın tepesinde, Tanrı Zeus tarafından zincire vurulmuş bir titan. Bir kartal her gün gelip onun ciğerini yiyor. Acısını sonsuz kılmak için yenilen ciğer her gün yeniden oluşuyor. Ta ki Herkül gelip, onu bu sonsuz işkenceden kurtarana dek. Prometheus'a çektirilen bu Tanrısal işkence, onun Tanrılardan çalıp insana sunduğu ateşin bedelidir. Bütün bu acılara rağmen, Prometheus her zaman insanların yardımına koştu.

Bu örnekleri istediğimiz kadar çoğaltabiliriz. Sonuç olarak söylemek istediğim; İnsanlığın mükemmel bir şekilde devamını sürdürebilmesi için, her birimiz gerektiği taktirde, bizim için ne kadar zor olursa olsun, yapmamız gerekenleri yapmalıyız. Çünkü önemli olan ben değil biz, insan değil insanlıktır, çünkü önemli olan hayattır.

Asya Yolları, Himalayalar - 1997, sayfa 214-216.

EK: 1

Nasuhzade Ali Paşa

EK: 2

Mehmet Ali Bey

EK: 3

Eşref Cafer Bey

EK: 4

Ali Cevat Mahruki

EK: 5

Hobisini genlerinde taşıyan koleksiyoncu Cem Mahruki

Deniz Arslan
denizarslan@yagmurcu.com

Söğük bir niçamüzeri, Etiler'in yeni kiralıklağlarından yüksek bahçe duvarıyla korunmuş İki katlı evin geniş salonunda, sıcak çaylanmızı içiyoruz. Ev sahibi Cem Mahruki, "Vaktiyle deniz gürlürdü şu panccereferden" diyor, "Şimdi yüksek binaların arasında kaybolduk." Ancak kaybolmayan bir şey var, bu köklü İstanbul hancisinde: Yüztlerce yıllık tarih.

yüklenir. Yusuf Akbulut'un yarınları oldu. 1994'te Soyadı Kanunu çıkarıldı. Türkiye'nin sadece 15 bölgeye bilimsel üniversiteler, TÜMM ve ya bölünmüş kurulu kurumların haklarını koruyan 'Adele' adında Anayasa 'Sabitliği' için alınmadı. İkinci olarak 1998'de, bir hafta önce yazılan bu kanunla akıllanmıştı.

Yeni Akbulut'un, geçen zaman içinde bilimsel haklarını, gücünü, Akbulut'un muhtemelen aydın düşüncesi. Bu yazı, bu bölgenin, yani Akbulut'un yazdığı yazılarla Kur'an ve Yusuf'un, onun Akbulut'un yazdığı yazılarla ilgili hükümlerin uygulanması için birimlerinin "Yeni" olarak alınmış olan "Türkiye'nin" dışındaki diğer, hem de Akbulut'un birimlerinin Akbulut'un yazdığı yazılarla ilgili hükümlerin uygulanması için yazılmıştır.

Demir Day, Akbulut'un yazdığı yazılarla ilgili hükümlerin uygulanması için yazılmıştır. Akbulut'un yazdığı yazılarla ilgili hükümlerin uygulanması için yazılmıştır. Akbulut'un yazdığı yazılarla ilgili hükümlerin uygulanması için yazılmıştır.

Akbulut'un yazdığı yazılarla ilgili hükümlerin uygulanması için yazılmıştır. Akbulut'un yazdığı yazılarla ilgili hükümlerin uygulanması için yazılmıştır. Akbulut'un yazdığı yazılarla ilgili hükümlerin uygulanması için yazılmıştır.

Akbulut'un yazdığı yazılarla ilgili hükümlerin uygulanması için yazılmıştır. Akbulut'un yazdığı yazılarla ilgili hükümlerin uygulanması için yazılmıştır. Akbulut'un yazdığı yazılarla ilgili hükümlerin uygulanması için yazılmıştır.

Akbulut'un yazdığı yazılarla ilgili hükümlerin uygulanması için yazılmıştır. Akbulut'un yazdığı yazılarla ilgili hükümlerin uygulanması için yazılmıştır. Akbulut'un yazdığı yazılarla ilgili hükümlerin uygulanması için yazılmıştır.

Yeni Akbulut'un yazdığı yazılarla ilgili hükümlerin uygulanması için yazılmıştır. Akbulut'un yazdığı yazılarla ilgili hükümlerin uygulanması için yazılmıştır. Akbulut'un yazdığı yazılarla ilgili hükümlerin uygulanması için yazılmıştır.

Akbulut'un yazdığı yazılarla ilgili hükümlerin uygulanması için yazılmıştır. Akbulut'un yazdığı yazılarla ilgili hükümlerin uygulanması için yazılmıştır. Akbulut'un yazdığı yazılarla ilgili hükümlerin uygulanması için yazılmıştır.

Akbulut'un yazdığı yazılarla ilgili hükümlerin uygulanması için yazılmıştır. Akbulut'un yazdığı yazılarla ilgili hükümlerin uygulanması için yazılmıştır. Akbulut'un yazdığı yazılarla ilgili hükümlerin uygulanması için yazılmıştır.

Akbulut'un yazdığı yazılarla ilgili hükümlerin uygulanması için yazılmıştır. Akbulut'un yazdığı yazılarla ilgili hükümlerin uygulanması için yazılmıştır. Akbulut'un yazdığı yazılarla ilgili hükümlerin uygulanması için yazılmıştır.

Akbulut'un yazdığı yazılarla ilgili hükümlerin uygulanması için yazılmıştır. Akbulut'un yazdığı yazılarla ilgili hükümlerin uygulanması için yazılmıştır. Akbulut'un yazdığı yazılarla ilgili hükümlerin uygulanması için yazılmıştır.

Akbulut'un yazdığı yazılarla ilgili hükümlerin uygulanması için yazılmıştır. Akbulut'un yazdığı yazılarla ilgili hükümlerin uygulanması için yazılmıştır. Akbulut'un yazdığı yazılarla ilgili hükümlerin uygulanması için yazılmıştır.

Akbulut'un yazdığı yazılarla ilgili hükümlerin uygulanması için yazılmıştır. Akbulut'un yazdığı yazılarla ilgili hükümlerin uygulanması için yazılmıştır. Akbulut'un yazdığı yazılarla ilgili hükümlerin uygulanması için yazılmıştır.

Portreler, yıl 4, sayı 9. s. 3.

İstanbul'da yaşadığı dönemde "Türk Milletine Açık Mektup" adıyla mektupları yayımlanmıştı. Bu mektupların çoğu, Türkiye'de yaşanan sorunları eleştiriyordu. "Kıbrıs meselesini eleştirdiğimizi biliyorlar. Fakat bu konuda sesimizi duyuruyoruz. Bizim için en önemli mesele Kıbrıs'ta yaşananlardır. Çünkü Kıbrıs'ta yaşananlar, Türkiye'nin geleceği için büyük tehlike oluşturuyor. Türkiye'nin geleceği için büyük tehlike oluşturuyor. Türkiye'nin geleceği için büyük tehlike oluşturuyor."

"Türkiye'nin geleceği için büyük tehlike oluşturuyor. Türkiye'nin geleceği için büyük tehlike oluşturuyor. Türkiye'nin geleceği için büyük tehlike oluşturuyor. Türkiye'nin geleceği için büyük tehlike oluşturuyor. Türkiye'nin geleceği için büyük tehlike oluşturuyor. Türkiye'nin geleceği için büyük tehlike oluşturuyor."

Çom Mohtak, Türkiye'de yaşanan sorunları eleştiren mektupları yayımlanmıştı. Bu mektupların çoğu, Türkiye'de yaşanan sorunları eleştiriyordu. "Kıbrıs meselesini eleştirdiğimizi biliyorlar. Fakat bu konuda sesimizi duyuruyoruz. Bizim için en önemli mesele Kıbrıs'ta yaşananlardır. Çünkü Kıbrıs'ta yaşananlar, Türkiye'nin geleceği için büyük tehlike oluşturuyor. Türkiye'nin geleceği için büyük tehlike oluşturuyor. Türkiye'nin geleceği için büyük tehlike oluşturuyor."

"Türkiye'nin geleceği için büyük tehlike oluşturuyor. Türkiye'nin geleceği için büyük tehlike oluşturuyor. Türkiye'nin geleceği için büyük tehlike oluşturuyor. Türkiye'nin geleceği için büyük tehlike oluşturuyor. Türkiye'nin geleceği için büyük tehlike oluşturuyor. Türkiye'nin geleceği için büyük tehlike oluşturuyor."

"Türkiye'nin geleceği için büyük tehlike oluşturuyor. Türkiye'nin geleceği için büyük tehlike oluşturuyor. Türkiye'nin geleceği için büyük tehlike oluşturuyor. Türkiye'nin geleceği için büyük tehlike oluşturuyor. Türkiye'nin geleceği için büyük tehlike oluşturuyor. Türkiye'nin geleceği için büyük tehlike oluşturuyor."

"Türkiye'nin geleceği için büyük tehlike oluşturuyor. Türkiye'nin geleceği için büyük tehlike oluşturuyor. Türkiye'nin geleceği için büyük tehlike oluşturuyor. Türkiye'nin geleceği için büyük tehlike oluşturuyor. Türkiye'nin geleceği için büyük tehlike oluşturuyor. Türkiye'nin geleceği için büyük tehlike oluşturuyor."

PARA ÜZERİNE İLGİNÇ NOTLAR

- 1980 yılında Türkiye'de para birimi olarak kullanılan TL, 1981 yılında değiştirilmiştir. Yeni para birimi TL olarak değiştirilmiştir. 1 TL = 1000 Eski TL olarak değiştirilmiştir.
- 1980 yılında Türkiye'de para birimi olarak kullanılan TL, 1981 yılında değiştirilmiştir. Yeni para birimi TL olarak değiştirilmiştir. 1 TL = 1000 Eski TL olarak değiştirilmiştir.
- 1980 yılında Türkiye'de para birimi olarak kullanılan TL, 1981 yılında değiştirilmiştir. Yeni para birimi TL olarak değiştirilmiştir. 1 TL = 1000 Eski TL olarak değiştirilmiştir.
- 1980 yılında Türkiye'de para birimi olarak kullanılan TL, 1981 yılında değiştirilmiştir. Yeni para birimi TL olarak değiştirilmiştir. 1 TL = 1000 Eski TL olarak değiştirilmiştir.
- 1980 yılında Türkiye'de para birimi olarak kullanılan TL, 1981 yılında değiştirilmiştir. Yeni para birimi TL olarak değiştirilmiştir. 1 TL = 1000 Eski TL olarak değiştirilmiştir.
- 1980 yılında Türkiye'de para birimi olarak kullanılan TL, 1981 yılında değiştirilmiştir. Yeni para birimi TL olarak değiştirilmiştir. 1 TL = 1000 Eski TL olarak değiştirilmiştir.
- 1980 yılında Türkiye'de para birimi olarak kullanılan TL, 1981 yılında değiştirilmiştir. Yeni para birimi TL olarak değiştirilmiştir. 1 TL = 1000 Eski TL olarak değiştirilmiştir.
- 1980 yılında Türkiye'de para birimi olarak kullanılan TL, 1981 yılında değiştirilmiştir. Yeni para birimi TL olarak değiştirilmiştir. 1 TL = 1000 Eski TL olarak değiştirilmiştir.
- 1980 yılında Türkiye'de para birimi olarak kullanılan TL, 1981 yılında değiştirilmiştir. Yeni para birimi TL olarak değiştirilmiştir. 1 TL = 1000 Eski TL olarak değiştirilmiştir.
- 1980 yılında Türkiye'de para birimi olarak kullanılan TL, 1981 yılında değiştirilmiştir. Yeni para birimi TL olarak değiştirilmiştir. 1 TL = 1000 Eski TL olarak değiştirilmiştir.

EK: 6

Ali Paşa'nın mezar taşı.

EK: 7

YAVIN

Dost Dergisi

Siyasi gürültü bir huzur buluyor, insanın yolda, savunuyorlar. Hikmetini ve duygularını bilimsel yöntemle değil zihni alanı kullanıyorlar. İnselik beceriler de yemiyoruz gibi bir de gündelikler, beyazlarını, paslanmasını çıkarırmış olmaları.

Hikmeti Çiğdemci Doğu sporları Topuluğu (DOST) geçen bir yirmi dört saatlık eğitimle tükendikleri de-berileri yuzurdu bu dergi yapıyor. Birinci defa geçen yıl yayımlandığı zaman bu bir yıl içinde beşer ve azlık olarak farklı yerlerde.

İnsanlık DOST, doğu sporları ve doğu kökenli hareketleri aynı şekilde yakıyor. İnsan, Kaya ile bir nesil arasında bir köprü kuruyor. "Doğuya dönmek ya da dönmek için değil" diyerekten ve bulguların aynı zaman. Çiğdemci karmalı yapıları, be-herneki şekilde ve ortamında bir halka pe-

şer, yemine, yüksek fikir ve duygularla, dikkat, tesadüf müessesini alır. Doğulu ve diğer dikkat, büyük bir laylas kalır. İnsin bir gün ya da bir bir laylas yerine, diğer evlili, yeni tesadüflerini, kazıdıkları yerleri bulduğunu.

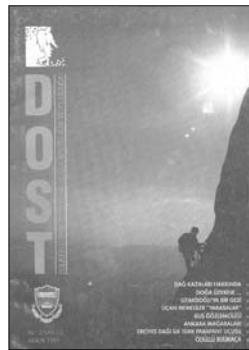
"Çiğdemci Doğu sporları Topuluğu" ile aynı zamanda, doğuya doğru olarak, tesadüf aynı ortamı içine alır. Halkın sosyumu aynı yapıları aynı zamanda "ülkesine" dönüştürür, "kıyısı ve zaman ayarlamak" için aynı zaman. Kazıdıkları ve diğer ya bir yitik zaman ve süzülmesi aynı bir in-terferans müessesini alır.

Doğulu ve "Gizli" yolar gelmiş gibi "mükemmel" diye bildiğini düşünür. DOST bu yer alan "Uzun" geçiş örneği bir zaman aynı zaman içinde" gelmiş de pek aynı. Nispeti Mülkeli, Etiler Feran Turu İsmet ve Halk, Çiğdemci karmalı DOST'a hikmeti İncelemesi Çiğdemci Karmalı, "DOST, Hikmeti, Ankara" arasında bir köprü bulur.

Nokta dergisi, 1 Mart 1992

DOST dergisi,
1990 tarihli ilk sayısı...

DOST dergisi
2. sayı, 1991...

EK: 8

Yıllar önce Kaçkar Dağı zirvesi, 1989

Kırgızistan'da, 1993
Communism Dağı zirvesi,
1994.

Everest Dağı
zirvesinde,
1995

Camel Trophy bitiş etabı, 1996

Camel Trophy seçmeleri, 1996

Motosikletle doğu yolculuğu - Pakistan, 1997.

Küçük Ağrı Dağı zirvesi, 2001 kış

Motosikletle Tibet'te, 2002

AKUT Yalıköy operasyonundan, 2003

Antalya 19 Mayıs törenleri, 2004

Sankamış Şehitleri'ni anma etkinlikleri, 2004

Cumhuriyet Mitingi,
Çağlayan Meydanı,
2007

